

ΗΠΕΙΡΟΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ
ΙΔΡΥΘΕΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ
ΠΡΟΝΟΙΑ, ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΞΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΒΛΑΧΟΥ



ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ, ΔΕ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ
ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ΒΙΖΟΥΚΙΔΟΥ
ΕΝ ΒΕΡΟΛΙΝΩ,
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΝΑΓΝΟΣΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΑΛΚΙΒΙΑΔΟΥ ΚΟΝΤΟΠΑΝΟΥ
ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ

ΕΒΡΑΒΕΥΘΗ ΥΠΟ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ



ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ
ΕΝ ΤΗ, ΙΕΡΑ, ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙ

ΕΤΟΣ ΕΝΔΕΚΑΤΟΝ
1936

Ε.Υ.Δ. της Κ.τ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ΄.

Παράρτημα εἰς τὴν μονογραφίαν ¹ «Ἡ οἰκογένεια τῶν Γλυκέων ἢ Γλυκῆδων»

Ἐν τῷ Κρατικῷ Ἀρχεῖῳ Βενετίας φυλάσσεται καὶ ὁ ὑπ' ἀριθ. 52 *Duca di Candia* φάκελλος, ὅστις ὅμως μὴ ἔχων καμμίαν ἀπολύτως σχέσιν μετὰ τὴν Κρήτην, περιλαμβάνει ἀποκλειστικῶς ἀλληλογραφίαν ἀφορῶσαν τοὺς Γλυκεῖς. Τὸν φάκελλον τοῦτον ἐζητήσαμεν καὶ πρὸ δύο ἐτῶν ἐπιμόνωσ, ἀλλὰ μόλις πρὸ τινων ἡμερῶν ἐπετεύχθη ἡ ἀνεύρεσίς του *. Ἐκ τῶν ἐν τῷ φακέλλῳ τούτῳ ἐπιστολῶν, ἀντεγράψαμεν τὰ πλέον ἐνδιαφέροντα ἀποσπάσματα, ἅτινα καὶ παραθέτομεν κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν, ὡς συμπλήρωμα τῆς ἡμετέρας περὶ Γλυκέων μονογραφίας, καθόσον περιέχουν νέα σπουδαῖα διὰ τὴν ἐπιφανῆ ταύτην οἰκογένειαν στοιχεῖα ὡς καὶ ἄλλα γενικώτερα ἱστορικὰ συμβάντα. Εἰς τὸ αὐτὸ κεφάλαιον καὶ εἰς ἔκτενεῖς

1) Δημοσιευθεῖσα ἐν τοῖς Ἑπειρωτικῶς Χρονικοῖς, (Γ' 1935) ἅτινα ἐκυκλοφόρησαν κατὰ τὰς ἀρχὰς Αὐγούστου 1936, προὐκάλεσεν εὐμενεῖς κρίσεις τοῦ Ἑλληνικοῦ τύπου. Ἡ «Ἐστία» τῶν Ἀθηνῶν ἠσχολήθη διὰ μακρῶν εἰς τὰ φύλλα τῆς 14ης καὶ 21 Αὐγούστου, τὸ «Ἐλεύθερον Βῆμα» (14 Σεπτεμβρίου), ἡ «Κραυγὴ» τῶν Ἰωαννίνων (5 Ὀκτωβρίου), ὁ «Ἑπειρωτικὸς Ἀγὼν» (18 Ὀκτωβρίου), ἡ «Ἐλευθερία» τῶν Ἰωαννίνων (15 Δεκεμβρίου), εἰς τὸ περιοδικὸν ΝΕΑ Ἐστία (25 Δεκεμβρίου) ἔκαμον εὐφημον μνησίαν τῆς μελέτης μας ὁ διαπρεπὴς καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου κ. Κ. Ἄμαντος, ἀκαδημαϊκὸς καὶ ὁ δόκιμος λογοτέχνης κ. Μάργαρας, ἡ δὲ ἐγκρίτος ἐφημερίς τοῦ Πειραιῶς «Σφαῖρα» τῆς 1ης Ἰανουαρ. 1937 ἐδημοσίευσεν διατριβὴν ἐπαινετικὴν τῆς μονογραφίας μας, τοῦ πρῶην γεροϋσιαστοῦ καὶ ὀτρηροῦ, τοῦ τε Λογίου καὶ Κερδέφου Ἑρμοῦ, θεράποντος κ. Γ. Στριγκου. Ἀλλὰ καὶ διάφοροι ἄλλοι Καθηγηταὶ καὶ ἄνθρωποι ἐν γένει τῶν γραμμάτων ὡς καὶ ἀνώτατοι κληρικοί, εἶχον τὴν καλωσύνην νὰ κρίνουν εὐμενῶς τὴν μελέτην μας, γράφοντες ἡμῖν ἰδιαιτέρως. Εἰς ἅπαντας ἐκφράζομεν ἀπὸ τῶν στηλῶν τούτων τὰ εὐγνώμονα αἰσθήματά μας, ἰδιαζόντως δὲ εἰς τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Ἰωαννίνων Κύριον Κύριον Σπυρίδωνα, ὅστις εὐηρεστήθη νὰ προτάξῃ εἰς τὴν πραγματείαν μας ἕνα σύντομον μὲν, ἀλλὰ λίαν τιμητικὸν δι' ἡμᾶς προλογισμόν.

2) Ὁ ἐν Ἰωαννίνοις φιλόστοργος καὶ ἀγαπητὸς φίλος κ. Πυρρινέλλας μᾶς εἶχε κατ' ἐπανάληψιν ἀναφέρει ὅτι Ἰωαννίτης τις, Τατσηρᾶμος ὀνόματι, διελθὼν πρὸ ἐτῶν ἐκ Βενετίας εἶχεν ἀνεύρει κάπου ἐπιστολὰς τῶν Γλυκέων, τριῶν ἐκ τῶν ὁποίων εἶχε λά-

ὑποσημειώσεις, παραθέτομεν καὶ νέα στοιχεῖα ἐνδιαφέροντα τὰς μεγάλας παλαιὰς Ἑπειρωτικὰς οἰκογενεῖας τῶν Μαρουτσαίων καὶ Καραγιανναίων, προκύψαντα ἐκ τῆς μελέτης νέων φακέλλων, προσφάτως ἀποκαλυφθέντων ἐν τῷ αὐτῷ Ἀρχεῖῳ.

Ἐπιστολὴ ὑπ' ἀριθ. 1.

1675 Φεβρουάριος. 10 ὁ Μιχαὴλ Γλυκέος γράφει ἐξ Ἰωαννίνων πρὸς τὸν ἐν Βενετία πατέρα του Νικόλαον ἵνα εἰσπράξῃ παρὰ τοῦ θεοῦ του * Ἰωάννου Ἱερομνήμονος ἄσπρα τέσσαρας χιλιάδας ὀκτακόσια εἴκοσι δύο πρὸς 120 ἄσπρα τὸ γρόσι⁴ καὶ 300 τὸ τζεκίνι διὰ τὰ κομέρκια⁵ τῆς Σαγιαδος⁶...».

Βεῖ και ἀντίγραφον Ἐρευνήσαντες ὅθεν εἰς τὸ Ἀρχεῖον καὶ δὴ εἰς τὰ μητρώα τῶν ἐπισκεπτῶν, ἀνεύρομεν ὅτι ὄντως τῷ 1921 εἶχε διέλθει ἐκ τοῦ Κρατικοῦ Ἀρχείου ὁ κ. Τατσηρᾶμος καὶ ἐμελέτησε πέντε διαφόρους φακέλλους, ἐν οἷς καὶ τὸν ὑπ' ἀρ. 52 Ducca di Candia, ἀλλὰ μὴ ἔχων οὐδεμίαν γνῶσιν τῆς παλαιογραφίας, ἀνέγνωσεν ὄχι ὀρθῶς ἕνα σημεῖα τῶν ὑπ' ἀρ. 6 καὶ 14 ἐπιστολῶν. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, γεγονὸς εἶναι ὅτι, ἄνευ τοῦ μίτου αὐτοῦ τῆς Ἀριάδνης, ἦτο ἀδύνατος ἢ ἀνεύρεσις τοῦ πολυτίμου φακέλλου, ἐφ' ᾧ καὶ γνωρίζομεν χάριτας εἰς τε τὸν κ. Ν. Τατσηρᾶμον καὶ εἰς τὸν Κον Πυρσινέλλαν.

3) ὀνομάζει θεῖον τὸν Ἰωάννην Ἱερομνήμονα, ὄντα πρωτεξάδελφον τοῦ πατρὸς του. Καὶ ἐπειδὴ ὁ Πᾶνος εἰς τὴν διαθήκην του μετὰ τὸν πατέρα του Νικόλαον ἀναφέρει Δέσπων, εἰκάζομεν ὅτι αὐτὴ ἦτο ἡ μήτηρ του καὶ ἀδελφὴ τοῦ Μιχαὴλ Γλυκέος τοῦ πατρὸς δηλονότι τοῦ Νικολάου καὶ πάππου τοῦ παρόντος Μιχαήλ. Περὶ τῆς συγγενείας ταύτης μεταξὺ Γλυκέων καὶ Ἱερομνημόνων ὄρα καὶ ὑποσημ. 16 εἰς τὴν ὑπ' ἀρ. 80 ἐπιστολήν.

4) πρώτην τῶρα φορὰν συναντῶμεν τὴν διατίμησιν οὕτως εἰπεῖν τῶν ἄσπρων, περὶ τῆς ἀξίας τῶν ὁποίων ἐλάχιστα μέχρι τοῦδε ἐγνωρίζομεν. Τὸ γρόσι ὅπερ συνηθέστερον ὀνομάζετο ἀσλάνι (πρβλ. Mallouf, Dictionnaire Turc—français—Paris 1863 ἐν σελ. 37) ἤξιζε 40 παράδες καὶ ὁ κάθε παρᾶς=τρία ἄσπρα, τριακόσια ἐκ τῶν ὁποίων ἦτοι $2\frac{1}{2}$ ἀσλάνια ἰσοδυνάμουσαν τότε μὲ ἕνα τζεκίνι (τὸ κοινῶς λεγόμενον φλωρὶ Βενετικῶ). Δεδομένου δὲ ὅτι ἕν τζεκίνι=22 λίρας Ἑνετικὰς καὶ ἕν Δουκάτον=6 λίρας καὶ 4 σολδία (τὸ δουκάτον τὸ τρεχοῦμενον) ἄρα τὸ δουκάτον=80 ἄσπρα ὡς ἔγγιστα. Βραδύτερον τὰ ἄσπρα ἤρχισαν νὰ ὑποτιμῶνται. Οὕτω τῷ 1724 (ὄρα ἐπιστολήν Κεφ. 1Θ') τὸ τζεκίνι ἤξιζε γρόσια τρία καὶ παράδες 5 ἦτοι ἄσπρα 375 ἀντὶ τῶν 300 καὶ τὸ Δουκάτον 103 ἀντὶ 80. Τῷ δὲ 1758 (ὄρα ὑποσημ. ἐπιστολῆς ἀρ. 23) τὸ τζεκίνι ἤξιζε 475 ἄσπρα. Καὶ τὸ 1795 (ὄρα IB' Κεφ.) Δουκάτα 141 καὶ grossi 21^α) μετετράπησαν εἰς ἀσλάνια 237 καὶ 88 ἄσπρα, τούτεστι τὸ τζεκίνι ἤξιζε 704 ἄσπρα καὶ τὸ Δουκάτον 200 ἄσπρα ! !

5) Τουρκ. λ. κυρίως σημαίνει κηκλίδες, (Γαλλ. baguettes) καὶ μεταφορικῶς =τελωνιακοὶ δασμοί.

6) εἰς τὸν φάκελλον 32 cinque Savi alle mercanzie, ἡ Σαγιας φέρεται ὡς Bastia, διότι οὕτω τὴν ὀνόμαζον οἱ Ἑνετοί. Ἐν τῷ φακέλλῳ τούτῳ ὑπάρχουν ἐκθέσεις πρὸς τὸν Δόγην θεωροῦσαι τὴν Σαγιαδα ὡς σπουδαῖον ἐμπορικὸν κέντρον, ἐνθα συνέρρεον ἤδη ἀπὸ τοῦ 15ου αἰῶνος τὰ προϊόντα τῶν Ἰωαννίνων, τῆς Θεσσαλίας, τῆς

α) τὸ grosso ἦτο τὸ $\frac{1}{24}$ τοῦ Δουκάτου (πληθ. grossi)

2

1675. Φεβρ. 23. ὁ αὐτὸς πρὸς τὸν ἴδιον... «τώρα σοῦ δίδω εἶδησιν διὰ τὸ καλὸ κίνημα τοῦ θείου μου Κύρ Λεοντάρη τὸν ὁποῖον σοῦ τὸν ῥεκομαντίρω⁷ πολὺ εἰς ὄλους τοὺς λογαριασμοὺς ποῦ κυτάξετε νὰ πορευθῆτε ὡσὰν καλοὶ καὶ ἀγαπημένοι ἀδελφοὶ καὶ νὰ μὴ σᾶς ἀγροικοῦν ὁ κόσμος... με⁸ τὸν ἴδιον ἐκύταξα λογαριασμὸ ἀφόντας ἦλθα ἕως τὴν σήμερον καὶ μοῦ εὐγῆκε χρεώστης ἄσπρα ἐξήκοντα ὀκτὼ χιλιάδας τετρακόσια ἐβδομήκοντα τρία καὶ ἕτερα ἀσουλάνια τριακόσια ποῦ τοῦ εἶχα δόσει μετρητὰ καὶ τὰ ἔδωσε τοῦ κύρ δήμου Βασιλοπούλου διὰ τὴν προῖκα, ἀπὸ τὰ αὐτὰ ἄσπρα μοῦ ἔχαμήλωσε τετρακόσια ἀσουλάνια διὰ φαί μου καὶ τὰ ἡμισὺ διὰ βασιλικά δοσίματα... τὸ σπήτι τῆς Τύροβας δὲν μοῦ τὸ ἔκαμε χουτζέτι⁸ ἔπανω μου εστοντας οπου εἶναι σημάδι διὰ τὰ ἄσπρα⁹ ποῦ ἔχετε νὰ δόσετε τοῦ πεδιοῦ μας μουσταφᾶ, πλὴν ἐγὼ ἀνεβρω κανένα σπήτι καλὸ ετιμο τὸ αγοράζω διὰ νὰ συμαζωθῶ καὶ ἐγὼ χόρια μου καὶ νὰ μὴν κάθουμαι εἰς τὸ σπήτι τοῦ θείου μου... το ελθη μου εμενα εδὼ εἰς Ἰωαννινα δὲν σᾶς προξένησε ζημία ἀλλὰ μάλ्लιστα διάφορο καὶ τιμὴ πολλή ποῦ δὲν ἀφησα νὰ τζαλαπατηθῆ τὸ πατρικὸ σας... ἔχω καὶ μερικὲς προθειὲς ἔτιμες νὰ στίλω καὶ λίγο κερδί, ομως μέχρι σήμερον δὲν εφκιαστήκαμε ἀκόμι με τὸν ἐμίνη¹⁰ τῆς σαγιαδος ὅτι εἶναι ἀνάποδος καὶ θὰ τὰ στίλω ἀπὸ Πρεβέζης...».

3

1676 Ἰαν. 8 ὁ αὐτὸς πρὸς τὸν πατέρα του : «... νὰ στείλης καὶ μίαν σαλιέρα¹¹ ἄσημένα διὰ τὸ σπήτι καὶ δύο ντουζίνες ντουβαέλια¹² με μέρλα¹³, τρία τέσσαρα ζευγάρια σεντόνια καὶ τὸ σκρίνιο¹⁴ μου με τὰ πολλὰ

Μακεδονίας, τῆς Βλαχίας, ἵνα διαπεραιωθοῦν εἰς τὴν ἀντίπεραν ἀκτὴν τῆς Κερκύρας, ὁπόθεν τακτικὰ διήρχοντο τὰ διὰ Βενετιανὰ καράβια. Ἐν Σαγιαδί ὑπῆρχον τῷ 1675 Προξενικοὶ Πράκτορες τῆς Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ὁλλανδίας καὶ τις δὲ ἀνεπίσημος, ὁ Ἰωαννίτης Τριαντάφυλλος Μπαλαούρας, τῆς Ἑνετίας, ὅστις καὶ ἀνεγνωρίσθη ὡς ἐπίσημος ὑποπρόξενος τῆ 1-2-1702 κοινοποιηθέντος τοῦ διορισμοῦ του ὑπὸ τοῦ ἐν Δυρραχίῳ Ἑνετοῦ Προξένου Γεωργίου Κουμάνου.

7) =συνιστώ.

8) χουτζιτζέτ (τουρκ. λ.)=ἀπόφασις δικαστοῦ, τίτλος ἰδιοκτησίας.

9) ἄσπρα, ἀορίστως=χρήματα ὡς σήμερα λέγομεν «λεπτά».

10) ὁ γιουμπρούκ ἐμίν=τελώνης

11) saliera (Ἰτ. λ.)=ἀλατοδοχεῖον. Ἡ Ἑπειρωτικὴ διάλεκτος διετήρησε τὴν ξενικὴν λέξιν κατὰ τι ἠλλοιωμένην «σαλτσέρα».

12) ἐκ τῆς Ἰταλ. tonagliuolo=χειρόμακτρον (κ. πετσέτα).

13) Ἰταλ. λέξ.=τριχαπτα (κ. δαντέλλες).

14) κιβώτιον Ἑνετικῆς τέχνης ὀνομαζόμενον καὶ secrétaire

κουτιὰ καὶ καμία ντουζίνα μαχέρια ντὲ νολιμπέργο¹⁵ καὶ μία σκάτολα¹⁶ ζαχαράτα . . . »

4.

1676 Μαΐου 7 ὁ αὐτὸς πρὸς τὸν ἴδιον : « . . . ὅτι στέλλει εἰς χεῖρας Ν. Κερασάρη εἰς Κορφοῦς δέκα πέντε φορτώματα Κηρὶ ποῦ ἔστειλεν ὁ «Γιάννης ἀπὸ τῆ Βλαχία». Ἡ νύφη ἡ Γερομνήμενα ἀκόμι δὲν ἦλθε ἀπὸ τὴν Ἀρταν νὰ μοῦ κάμι χοτζέτι τὸ σπήτι της δίδοντας της εφτακοσια εασπρα καὶ νὰ τὴν γεροκομήσω . . . νὰ μοῦ στίλης κεριὰ διὰ παράκλησιν, διὰ λητουργία καὶ μερικὰ τόντζα» ἐν τέλει διαβιβάζει χαιρετισμοὺς εἰς τὸν ἱεροδιάκον¹⁷ καὶ τὸν θεῖον κύρ λεοντάρην.

5.

1676 Ἰουλίου 20. ὁ Μιχαὴλ πρὸς τὸν πατέρα του γράφει ἐξ Ἰωαννίνων ὅτι στέλλει «φατούρα» διὰ 1810 δκάδες κηρὶ ποῦ ἠγόρασε πρὸς ἄσπρα 80 τὴν δκᾶν καὶ «βιαστικῶς γράφω ἔστοντας ὁποῦ ἔχω νὰ πιένω εἰς τὴν Βελιτζήστα¹⁸ νὰ δόσω ὀρδηνίαν νὰ αλονίσουν . . . »

6.

1676 Αὐγούστου 8. ὁ ἴδιος πρὸς τὸν αὐτόν, ὅτι ἔλαβεν ἐπιστρέφων ἐξ Ἐλασσῶνος τιμολόγιον διὰ «μέρτσα διάφορα». «Ἡ πούλησις εἰς Ἀλασσῶνα κακὲς . . . μόνον ὁ μίχο Καραγιάννης καὶ μαρούτζης κερδιζοῦν εἰς τὰ μπαράτα¹⁹ ποῦ κάνουν γιατί ἔχουν σάγιες ὀρδινάριες καὶ ροῦχα καλά . . . γρηίφεις νὰ κυτᾶζω τὴν δουλειά μου καὶ νὰ μὴν ἀγαπῶ σομπέτια²⁰ καὶ

15) = τῆς Νυρεμβέργης.

16) scatola (It. λ.)=κουτί. Ὡστε ἀργυρᾶ ἀλατοδοχεῖα καὶ σενδόνια καὶ χειρόμακτρα διαντελλωτὰ καὶ μαχαιράκια Γερμανικῆς κατασκευῆς μετεχειρίζοντο τὰ ἀρχοντικά τῶν Ἰωαννίνων κατὰ τὸ 1676 !! Καὶ ἀσφαλῶς οἱ Γλυκεῖς ἦσαν ἐκ τῶν ἀρχόντων καὶ διότι εἶχον συγγένειαν μὲ τοὺς ἄρχοντας Καραγιανναίους—ὄρα ἐπιστολὴν ἀρ. 30—καὶ μὲ τοὺς προύχοντας Ἱερομνήμονας καὶ διότι ὁ Μελέτιος Ἀθηνῶν, Ἰωαννίτης, τοὺς ὀνομάζει ἐνδοξοτάτους (ὄρα ἐπιστ. ἀρ. 32) ἀλλὰ καὶ διότι, ὡς ἀναφέρουν αἱ ἐπιστολαί, εἶχον καὶ οἱ Γλυκεῖς νὰ κάμουν μὲ τοὺς ἐκάστοτε πασιάδες καὶ μαζὺ μὲ τοὺς ἄλλους «ἀναμεροῦσαν» ὅταν προέβλεπον «ἀνακατώματα» καὶ μὲ τοὺς ἄλλους ὑφίσταντο τὰς ἐξουσίας καὶ «ἔκαναν βουλή» νὰ στείλουν κάποτε τόσα ἀσλάνια εἰς τὸν μπεγλέρ μπέην ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ ματαιώσουν τὴν ἐπιδρομὴν του.

17) τὸν Σουγδουρῆν.

18) πρόκειται περὶ τοῦ ἀγροκτημάτος τῆς Χαΐδωας Ν. Γλυκέος (ὄρα Ἠπ. Χρ. I σελ. 30).

19) =ἀνταλλαγὴ προϊόντων, τὸ σημερινὸν clearing.

20) σιουμπέτ, κατὰ τὸν Mallouf (ἐνθ' ἀν.)=adresse à escamoter ou ensorceler, ἦτοι ταχυδακτυλοουργία.

»πεγνίδια καὶ εἰς τοῦτο μάρτυς μού ὁ Κύριος δὲν ἔχω ἴδησιν καὶ ὅποιος
 »μὲ κατηγορήσεν ἐτζαμπούνισε²¹ ὡσὰν ψεύτης μόνον ὅταν ἦταν ἐδὼ ὁ
 ἀφέντης κύρ θεῖος ἔχαρήκαμε ἕνα δυὸ βολαῖς μαζύ... καὶ ἂν μὲ ἀγα-
 πᾶτε γιὰ παιδί σας νὰ μού στέλνετε ροῦχα καλὰ νὰ κάμω κ' ἐγὼ κανένα
 καλὸ μαπαράτο... καὶ ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων τὰς ἀρχὰς τῶν πραγμάτων
 γινώσκομεν καὶ ἄς κουβεντιάξῃ ὁ καθεὶς ὅτι θέλει... μού ἄφησε ὁ θεῖος
 νὰ ξοδέψω διὰ προσφάγι τὴν ἡμέρα πρὸς ἄσπρα εἴκοσι καὶ ὄχι παρα-
 πάνω καὶ δὲν φθάνουν σαράντα²² ὅτι εἶνε δύο κοπέλλες²³ καὶ ἕνα κο-
 πέλι καὶ τρεῖς πεδοποῦλες²⁴ καὶ ἡ νύφη καὶ ἡ πεθερά του καὶ ἄλλοι ἕνα
 δύο ἀπόξω κᾶτι ἀλιφαντῆς καὶ ἄλλοι παρόμοιοι ὅτι εἶνε καμμιά δεκαργιὰ
 ψυχαῖς καὶ δὲν φθάνει τρεῖς ὀκάδες κρέας, θέλουν καὶ κανένα πουλὶ καὶ
 ὑπουρα καὶ γάλα καὶ ἄλλα παρόμοια χρειαζούμενα τοῦ ὀσπητίου καὶ ἂν
 καμμιά βολὰ ἀψυχῆσω καὶ δὲν τοὺς πάρω τὰ ὅσα μού λὲν κακιώνουν... μού
 ἔγραψε καὶ ὁ θεῖος κύρ λεοντάρης νὰ φυλάγωμαι νὰ μὴν κάνω ἀραβῶνα
 πουθενά... διὰ τὸ κηρίον ποὺ εἶχα τὸ ἄφησα τοῦ Ἀποστόλ Φίλιπα εἰς
 Ἀλμπασάν καὶ γράψε μου ἂν τὸ ἔλαβες...»

7

1676 Σεπτεμβρίου 1. Ἡ ἀδελφὴ τῶν Γλυκέων Ζώνιω Βασιλοπού-
 λου²⁵ γράφει ἐξ Ἰωαννίνων εἰς τὸν ἀδελφόν της Νικόλαον καὶ τοῦ συνι-
 στᾶ τώρα ποὺ εὐρίσκεται αὐτοῦ ὁ Λεοντάρης νὰ ξεκαθαρίσουν εἰρηνικὰ
 τοὺς λογαριασμοὺς νὰ μὴ «γένησθε γέλιο τοῦ κόσμου... ἡ αφεντία σου
 » ἴσε φρόνιμος καὶ εχεις ἀπὸ τὸ μακαρίτι τὸν πατέρα μας καὶ τὴν μητέρα
 » μας καὶ ὁπως εσταθις ἕως τώρα καὶ δὲν αφησες νὰ χαλάσῃ το σπίτι
 » μας ἔτσι νὰ σταθῆς καὶ τώρα διὰ τὴν πομπὴ τῶν οχτρῶν, ὁ Λιοντάρης
 » επαθε πολὰ βάσανα τοῦ πέραν τὸ τίποτέ του οἱ πασιάδες. διὰ τὸ μίχο
 » καμε ὅτι μπορὶς... καὶ εχες πολὰ προσκινίματα ἀπὸ τὸ Μιχάλη. ἡ νύφι

21) ἡ λέξις ἣτις διατηρεῖται καὶ σήμερον εἰς τὴν Ἑπειρωτικὴν διάλεκτον, προέρ-
 χεται ἀπὸ τὴν Ἰταλ. Zamprogna=εἶδος αὐλοῦ συγκοινωνοῦντος μετὰ δερματίου σάκ-
 κου. Ὁ παίκτης τοῦ ὄργανου τούτου, ὅπερ συναντᾶται κυρίως ἐν τῇ κάτῳ Ἰταλίᾳ,
 ὀνομάζεται Zamprognaro.

22) τεσσαεὶς ἡ ἀγοραστικὴ δύναμις τῶν ἄσπρων τότε, ἀφοῦ μὲ 40 ἄσπρα ἦτοι 18
 παράδες ἠγοράζοντο τρεῖς ὀκάδες κρέατος, ὀπωρικά, γάλα, κανένα κοτόπουλο καὶ
 ἄλλα χρειαζούμενα!! Εἰς τὴν προσηγουμένην ἐπιστολὴν ἐπίσης εἶδομεν ὅτι μία ὀκά
 κηροῦ μελισσῶν ἤξιζε 80 ἄσπρα=27 παράδες!

23) εἶνε αἱ θυγατέρες τοῦ Λεοντάρη Γλυκῆ (πρβλ. Ηπ. Χρ. I' σελ. 25).

25) ὥστε εἶχον καὶ ἀδελφὴν οἱ Γλυκεῖς, Νικόλαος καὶ Λεοντάρης. Καὶ υἱοῖταύ-
 τῃς ἦσαν οἱ Χριστόδουλος καὶ Δῆμος Βασιλόπουλος.

» ἡ ζαμπετοπούλι, ἡ λαμπροπούλι, ἡ ελενίτσα πολλὰ σε προσκυνοῦν...» (ὁμοίωσεν τῆς ἐπιστολῆς γράφει ἰδιοχείρως ὁ Νικόλαος : ἀπὸ τὴν ἀδελφί μου, γραμμένη ἀπὸ Ἰοαννίνα).

8

1677 Ἰανουάριος. 29. ὁ Μιχαὴλ γράφει ἐκ Κερκύρας πρὸς τὸν πατέρα του εἰς Βενετίαν «... θημήσου καὶ διὰ τὰ παραθύρια τοῦ Κατῆ καὶ διὰ τὴν βελεντζα καὶ τὸ ὀκιάλι²⁶ τοῦ μουσταφᾶ σικοπαῖ στίλε μου καὶ μερικὰ τζεκίνια βουσπιδα δὲ παιδέλλα²⁷ νὰ κάμω κάμποσα οὕγγαφα ὅτι ἐδῶ δὲν περνοῦν τζεκίνια πωλητὰ... ἔλαβα γραφαῖς ἀπὸ τὰ Ἰωάννινα καὶ μοῦ γράφουσι διὰ τὸν Ἀχέρ Κεχαγιᾶν Ξεταχτῆν πῶς τὸν ἀκαρτεροῦσαν ἐκεῖνη τὴν ἡμέρα νὰ ἔλθῃ ὅτι εἶχεν ἔλθει ὁ κονακτῆς του²⁸ καὶ ὁ κύρ μίχος Καραγιάννης καὶ ὁ κύρ ζᾶχος ἀναμέρισαν καὶ ἄλλοι περισσοὶ διὰ νὰ μὴν λάχουν εἰς τὰ ἀνακατώματα καὶ ἠὺχαρίστησα καὶ ἐγὼ τὸν Θεὸν ποῦ ἔλαχα ἐδῶ διὰ τὸ ἀσκαντάλιστο καὶ εἰρηνεύοντας ὁ τόπος μας θέλω εὐγῆ...»

9

1679 Ἰανουάριος. 16. ὁ αὐτὸς πρὸς τὸν ἴδιον, ἐξ Ἰωαννίνων «... ἐδεχθήκαμε τὸν πασιὰ μὲ πολλοὺς κόπους καὶ βάσανα. ἔχει σήμερα ἕξ ἡμέρες ποῦ ἦλθε ὁμοῦ δὲν ἴνε τόσον κακὸς σὰν τὸν περυσινὸν καθὼς ἴδαμε τὰς ἀρχές του, ἔγραφε καὶ τοῦ πεθεροῦ μου²⁹. «ἰδὲς κύρ συμπέθερε κύρ Πᾶνο νὰ ὀρμηνεύσῃς τὸ γαμβρὸ σου...».

10

1679 Φεβρουαρίου 6. ὁ αὐτὸς πρὸς τὸν ἴδιον. «ἰδοὺ λοιπὸν γράφω σοι τὰ ὄσα πρετενιέρο³⁰ ἀπὸ τὸν θεῖον μου, ἐν πρώτοις ἔξοδα εἰς τὸ σπήτι του ἡγουν φαῖ τους ἐντιμασίες, χρῆ βασιλικὰ καὶ λουφὲν³¹ καθ' ἡμερινὸν τοῦ μουσταφᾶ, ἕνα πρὸς ἕνα ὡς φαίνεται εἰς τὸ κατάστιχον, ἄσπρα τὸ ὅλον ογδόντα χιλιάδες...».

26) = τηλεσκόπιον.

27) νεοκομμένα δηλ. καὶ σκληρὰ εἰς τὴν ἀφήν.

28) ὁ ἐντεταλμένος διὰ τὴν ἐξεύρεσιν καταλύματος (κονάκ).

29) σχετίζοντες τὴν παράγραφον ταύτην μὲ τὴν τῆς ἐπιστολῆς ὑπ' ἀριθ. 6, συνάγομεν τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ Μιχαὴλ Γλυκὺς ἐνυμφεύθη τὴν Ἀγγελικὴν Πάνου Μαρούτζη μετὰ τὸ 1676 καὶ πρὸ τοῦ 1679.

30) = ἀξιῶ.

31) ἐκ τοῦ Τουρκ, Λούφ = φιλοδώρημα.

11

1679 Δεκεμβρίου 18. Τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὸν ἴδιον... «ἐμαθεῖ ἀπὸ μίαν γραφὴν τοῦ Πάνου Ἱερομνήμονος ὅτι ἀρρώστησε... ὁ πασίαν πρὸ ἀκαρτεροῦμεν δὲν ἦρθε, ὁ θεὸς νὰ δόσῃ διὰ νὰ ξεχμάσωμε εἰς τὸ σπῆτι μας, μόνον νὰ ηξέβρησ ὅτι με τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ τὸν περσινὸν τὸν πασίαν τὸν ἔκαμαν μαζὶλι⁸² καὶ ἔκαμαν ἄλλον οπου ἵναι ἀπὸ τὰ Βελλεγραδα ὁ οπίος λέν πῶς ἵνε καλὸς ἄνθρωπος...»

12

1679 Δεκεμβρίου 27. τοῦ αὐτοῦ ὡς ἄνω πρὸς τὸν ἴδιον: «γράφεις νὰ κάμω μίαν ρεζολουσιὸν⁸³ νὰ ερθω αὐτοῦ σιφάμελα⁸⁴ διὰ τὸ συμφερον μου καὶ καλὰ ὀρίζεις διὰ νὰ ἐγλύσω ἀπὸ τὰ πολλὰ βάσανα τῶν ἀγαρηνῶν οπου πέρσιν μᾶς εχουν τρέξει... Ἰδα ὅτι γιαντρεύθηκες με τὴν βοήθειαν τοῦ προσταίου μας μεγαλομάρτυρος Αγίου Αθινασίου καὶ νὰ στείλῃς καθὼς ἔτιξες τὸ «κουβούκλιον» διὰ τὸν θεῖον ἄρτον».

13

1680 Φεβρουαρίου 10. ὁ Μιχαὴλ ἀγγέλλει πρὸς τὸν πατέρα του τὸν θάνατον τῆς θείας του Ζώνιως Βασιλοπούλου, ἡ ὁποία «ἀναπαύθηκε ξημερώνοντας τοῦ ἁγίου Νικολάου ἀπὸ τὸ πολλὸν ξύγκι καὶ πρῖσμα τοῦ τῆς ἦρθε στὴν κοιλιά, ἤφερα καὶ τὸν ἱατρὸν ἀπὸ τὴν Ἄρτι, πολλὰ λάκι κἀνη καμμιά γιαντριά καὶ ἐξώδευσα πολλὰ ἄσπρα καὶ τὴν ἐλικριάθηκα πολλὸ οπου ἦτον θεμέλιον τοῦ σπιτιοῦ μου...».

14

1680 Μαρτίου 20. ὁ αὐτὸς πρὸς τὸν ἴδιον... «με ἄλλη γραφὴ σοῦ ἔστια τὴν ὁμολογίαν τοῦ γαμβροῦ κὺρ Δονάτου πεπανοῦ... αὐτοῦ ἔρχεται ὁ κουμπᾶρος μου ὁ πάνος ὁ μπέρκος καὶ φέρει ἐπιτροπικὸν ἀπὸ τὴν Χρυσίδα τοῦ Ἀλφαντιζῆ διὰ νὰ τῆς πωλήσῃ αὐτοῦ τὰ δονκάτα 750 ὁπου εὑρίσκονται εἰς τὸ δεπόζιτο δάτισιο αλβίν⁸⁵ διότι δὲν ἔμεινε σύμ-

82) ἡ λέξις εἶναι «μουζ(ι)λ» (τ.)=faire cesser ἦτοι παύω τινά. (πρβλ. Mallouf ἔνθ. ἀν. σελ. 1250).

83) =ἀπόφασις.

84) =μετὰ τῆς οἰκογενείας.

85) dazio al vin=τὸ Γραφεῖον εἰσπράξεως τοῦ ἐπὶ τοῦ οἴνου δασμοῦ καταναλώσεως, ὅπερ ἦτο ἐξουσιοδοτημένον νὰ δέχεται καὶ καταθέσει ἰδιωτῶν ἐπὶ τόκῳ.

φωνη διὰ τὰ 160 τζεκίνια... τὸ ὑποκάμισο τὸ νυφιάτικο τῆς κυρίας μητριᾶς μου εὑρέθη εἰς τὸ σεπέτι τῆς θείας μου καὶ τώρα τὸ στέλνω μὲ τὸν ἴδιον... σοῦ κάμνω ἀβίξο⁸⁶ ὅτι ὁ κύριος θεῖος μου ὁ λεοντάρης πέρσι ὅταν ἔδωσε τὰ χωράφια τῆς Καρίτσας τοῦ μουσταφᾶ⁸⁷, τοῦ ἔγραψε μέσα εἰς τὸ ταπὶ καὶ ἓνα χωράφι πολλὰ καλὸ τοῦ Σουγδουρῆ οποῦ εἶνε εἰς τὸ μπαρμπατζοῦρι⁸⁸, δὲν ἤξεύρω ἀπὸ λάθος τὸ ἐκαμνε ἢ νεργοιάρικα διὰ νὰ ἔχω καθγάδες μὲ αὐτὸν τὸν μουσταφᾶ, ὅμως τὸν ἐσύντιχα πολὺ καὶ κατὰ τὰς ἀπόκρισάς του θέλει νὰ μὲ βάλῃ νὰ κάνω κρίσεις, ὅμως τέλος πάντων τοῦ ἴπα πῶς ἐγὼ μὲ τὸ πεδί δὲν πιάνωμαι ὅτι ἐγὼ δὲν τοῦ ἔδωσα τίποτες καὶ κύταξε ἢ αφεντία σου ποῦ τοῦ ἔδωσες νὰ τὸ ξεκάμης ὅτι τοῦ γράφω τοῦ πατρός μου· αὐτὸς μοῦ ἔπε μὴν τὸ γράψης τοῦ πατρός σου καὶ θέλω τὸ ξεγράψῃ ὅμως αὐτὰ ἴνε λόγια καὶ τὸ χωράφι ἴναι σὲ κίνδυνον. λοιπὸν γράψε του μὲ καλὸν τρόπον διὰ νὰ μὴν καταλάβῃ πῶς σοῦ ἔγραψα ἐγὼ τίποτας. μόνον γράψε του ἔτσι: ἀδελφὲ ἔμαθα πῶς ὀλιμερηνῶς ἐγκίτσεσε μὲ τὸν υἱόν μου καὶ θαυμάζω τί μοιράζεσθε καὶ μαλεύετε νὰ μὲ κληρονομήσητε ζωντανόν, ἐγὼ λογιᾶζω πῶς θέλω ζήσει περισσότερο ἀπὸ σᾶς, ἐκάνετε καλὰ νὰ κυτάξῃ ὁ καθένας τὸ σπήτι του καὶ τὴν δουλιά του καὶ ἂν ἔχετε λογαριασμοὺς ἀναμεταξύ σας, νὰ τοὺς ξεντριγάρετε μὲ καλοῦ τρόπου νὰ μὴ γένεσθε γέλια τοῦ κόσμου... καὶ μὴν τὸ γράψης πράγματα ἄστρατα... μόνον δός του τὰ ὅσα ἐξόδευσεν εἰς τὸ σπήτι σου... ἀκόμι ἐδῶ ἔμαθα πῶς ἔχετε μέγαν πόλεμον δι' ἓνα χωράφι ποῦ ἴναι τοῦ μουσταφᾶ καὶ θαυμάζω ἀδελφὲ δὲν ἤμπορῶ νὰ καταλάβω τὸν υἱόν μου εἰς τί χωράφι ἀνακατεύεται καὶ πολεμᾶ δι' αὐτὸ ὅπου κανένα ἰδικό του δὲν ἔχει καὶ ἀγαπῶ νὰ μοῦ γράψεις ξεκαθαριστά...».

15

1680 Νοεμβρίου 15. ὁ Μιχαὴλ γράφει ἐξ Ἰωαννίνων πρὸς τὸν πατέρα του... ἴμαι ἀνίμπορος καὶ ἡ ἀναθεματισμένη θέρμη μὲ συχνοθυμείται, εὐγένω καμία φορὰ καὶ πιένω εἰς τὸ παζάρι καὶ ὅσο νὰ φθάσω⁸⁹ κάθωμαι εἰς τὸ δρόμο τρεῖς τεσσαρες φορές... ἔχω κατὰ νοῦν νὰ πιένω

86) =εἰδῆσιν.

87) καὶ νῦν ἐν Καρίτση ὑφίσταται τοποθεσία τις ἀγρῶν ὀνομαζομένη «στοῦ Μουσταφᾶ».

88) ὀνομάζεται καὶ σήμερον οὕτως μία ἑκτασίς ἀγρῶν, 500 περίπου στρεμμάτων, κειμένων εἰς τὰ ὄρια μεταξὺ Καρίτσας καὶ Βελταίστης ἐνθα ἦτο τὸ ἀγρόκτημα τοῦ Σουγδουρῆ ὅπερ εἶχε δοθῆ ὡς προῖξ εἰς τὴν Χάϊδων Ν. Γλυκέος.

89) τοῦτο σημαίνει ὅτι τὸ σπήτι τῶν Γλυκέων ἐν Ἰωαννίνοις ἦτο ὀλίγον τι μακρὰν τῆς ἀγορᾶς, ἥτις τότε ἦτο εἰς τὸ Μπεζεστὲν καὶ ἦτο ἐστεγασμένη.

εἰς τὴν Ἄρταν νὰ ἀνταμώσω τὸν ἰατρόν⁴⁰, μπουλάκι μου κάμει κανένα ρεμέδιον⁴¹ . . . στίλε μου διὰ τὸ Ζητοῦνι⁴² καὶ Μοσχολούρι⁴³) τὰ μέρτσα ποῦ σοῦ δίνω νότα: ὀκτώηχους 200, ψαλτήρια 300, ἀνθολόγια 6, εὐχολόγια 20, ἀποστόλους 20, Δαμασκηνοὺς 10, Παραδείσους 10, νέους παραδείσους 5, νέους θησαυροὺς 5, παρακλητικὰς 10, Τριώδια 10, ἐκλόγια 10, ψαλτηρόπουλα 20, πεντηκοστάρια 6, Εὐαγγέλια τρανὰ 10, Στιχολογίαι 300, δωλογοπούλα χρυσᾶ 50, ἕτερα σκέτα 100, ὠρολόγια ἀλὰ λατίνα 20, ἕτερα σκέτα 50, γεωπονικὰ 20, ἀμαρτωλῶν σωτηρία 20, Εἰρημολόγια 20, Κατήχησις 10, σύνοψες 20, μαργαρίτες 20. (Μετὰ τὰ βιβλία παραγγέλει διάφορα ποσὰ ἀπὸ τὰ κάτωθι εἶδη:) τζύπες, ἀφραῖτο, πάφιλα, παφιλόαιρμα, σταυροὺς καὶ παναγίτσες, ῥινιά, ψευτοφλωριά, ταμπουρᾶ τέλι ἄσπρο καὶ κίτρινο, μέρτσα διὰ χρυσοχούς, ψευδοχρῦσαφο, χθένια φίλτισι⁴⁴, ξυράφια, μαχέρια καὶ περοῦνια 100 δωδεκάδες, καλαμάργια μὲ τὶς θήκες κόκκινα καὶ μάβρα, ἕτερα στριφτὰ μικρὰ καὶ μεγάλα καὶ ἕτερα ξύλινα, κλιδονοποῦλες διὰ δισάκι, δαχθυλόπετρες, φθαλμογιάλια κριστάλλι φίνα μὲ τὶς θήκες, ἕτερα ὀρδινάρια, ἕτερα δουδέσκικα⁴⁵, κομπιά διαφόρου λογιῆς, καθρέφτες ξύλινους καὶ διὰ μαρμπερίδες, λιμπρέτα κάθε λογιῆς, Κονταρίνια, βελόνια, καννέλλα, μοσχοκάρυδα γαρούφαλα, φλογέρες, χαρτιὰ ψιλὰ καὶ χοντρά, φαρμάκι ἄσπρο καὶ κίτρινο, βιζινέδες⁴⁶, τράπουλες, μιὰ μπιλάντζα ἀχάραγη, θυμιατοὺς μεγάλους καὶ μικροὺς, φοῦσκες διαφόρων λογιῶν, καθρέφτες περσιάνους τετραγώνους, σπάγο, χαρτιὰ τρία φεγγάρια⁴⁷, ἕτερα ψιλὰ τρία καπέλλα⁴⁸ καὶ νταλαμπότζα⁴⁹.

16

1681 Μαρτίου 10. ὁ αὐτὸς πρὸς τὸν πατέρα του . . . «σοῦ στέλλω ἓνα πεδί βλαχόπουλο ἀνεψίδι τοῦ κὺρ πάνου μποράκου, ἵνε πολὺ δουλευτάρικο καὶ ἐνεπιστεμμένο καὶ τὸ ἐπροβάρισα⁵⁰, εἰξεύρει καὶ γράμματα καὶ τὸ ὁποῖον λογιάζω νὰ εἶναι ἀπροπόζιτο⁵¹ γιὰ τὴ σιάμπα⁵² καὶ τὸν

40) εἶναι ἀληθῶς περίεργον ὅτι τότε δὲν ὑπῆρχεν ἰατρός ἐν Ἰωαννίνοις.

41) =θεραπείαν.

42) 43) ἔνθα ἐλάμβανον χώραν ἐμποροπανηγύρεις.

44) ἐξ ἐλεφαντόστου.

45) ἐκ τοῦ tudesco, ὡς ὀνομάζει ὁ λαὸς ἐν Βενετίᾳ τοὺς Γερμανοὺς.

46) μικροσκοπικαὶ πλάστιγγες διὰ τὸ ζύγισμα τῶν χρυσῶν νομισμάτων.

47) 48) εἶνε τὰ σήματα τῆς ποιότητος τῶν χαρτιῶν.

49) =διὰ διορθώσεις, κατωτέρας δηλαδὴ ποιότητος.

50) =τὸ ἐδοκίμασα.

51) =ἐπίτηδες, κατάλληλο.

52) τυπογραφεῖον.

Τριτὴν⁵³ ποῦ θὰ ἔλθω θὰ σοῦ φέρω καὶ ἄλλα δύο . . . ἀπὸ τὸν ἀλέξανδρο σουγδουρῆ ὀλίγα βιβλία ἐπερίλαβα, ἦτον στὸ σπήτι τοῦ κουμπάρου θοδορὶ νησιώτη δύο κασέλες . . . ευχαριστὸ κατὰ πολὺ τὴν κυρία μητριὰ⁵⁴ ὅπου δὲν καταδέχθη νὰ μοῦ γράψῃ δύο λογια ὅταν εμαθε πῶς ἤμουν ἄρρωστος. Ἐγὼ διὰ τὸν θάνατον τῆς ἀδελφῆς της ἔκαμα τὸ χρέος μου καὶ τῆς ἔγραψα... Ὁ Λεοντάρης ὁ Κουτρούλης ἀπὸ τὴν Ἄρτα ἦλθε καὶ μοῦ ἔβαλε σὲ λογαριασμὸ δύο στάμνες ὅπου εἶχε στίλει μὲ γλῶσσες βουβαλινῆς καὶ γράψε μου ἂν ἦτον ἔτσι ἢ ἔδεκατίστηκαν καὶ αὐτὲς εἰς τὸ δρόμο ὡσὰν τὰ ἀβγοτάραχα...».

17

1681 Ἄπρ. 5. Ὁ αὐτὸς πρὸς τὸν ἴδιον, γράφει ἐξ Ἰωαννίνων... «ἔρχεται ὁ μπεϊλὲρ μπέης⁵⁵ μὲ πέντε χιλιάδες κόσμο καὶ θαυμαζόμεσθαι τί δρόμον νὰ πιάσωμε ὅτι ἴνε πολὺ ἀθάνης⁵⁶ ο ὁποῖος ἦλθε εἰς τὸ Ἄργυρόκαστρον καὶ ἔκάμαμε βουλή νὰ στίλωμε τὸν Ἀλῆμπεη μὲ τρεῖς χιλιάδες ἀσλάνια νὰ τοῦ δόσῃ μήπως δὲν ἔλθῃ ἐδῶ καὶ ὁ Θεὸς βοηθός...»

υῖός σου ἀγαπητὸς καὶ δοῦλλος
μιχαὴλ ὁ Γλυκὺς α

18

1681 Ἄπριλ. 21. Τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὸν ἄνω... «στέλλω καὶ τὴν διαθήκην τῆς θειᾶς Ἰνα Ἰδῆς τί ζωὴν ἀπερνοῦσε καὶ ἀκόμα σοῦ λέγω ὅτι παρόντος καὶ τοῦ Ἰωάννου Ἱερομνήμου, πρὶν ἀποθάνῃ μοῦ ἔδωσε τόσες εὐχῆς... ἐξώδευσα διὰ τὴν ἀσθενειάν της ἑκατὸν ἐξήντα ἀσουλάνια...».

19

1692 Ἄπριλ. 26. Ὁ Λεοντάρης Γλυκὺς πρὸς τὴν ἐν Βενετία Χάηδων σύζυγον τοῦ ἀδελφοῦ του Νικολάου... «ἔλαβα τὴν γραφὴν της καὶ εἶδα πῶς ὁ γαμβρὸς ὁ κύρ διαμάντης⁵⁷ θέλει νὰ ἔλθῃ εἰς Κορφοὺς ἀλλὰ ἢ ἀνεψιά σου κάλλια θέλει νὰ τὴν πνίξωμε παρὰ νὰ ξεχωρισθῇ τοὺς γο-

53) = Σεπτέμβριον.

54) ἡ Χαΐδω μεθ' ἧς ὡς ἐγράψαμεν καὶ ἐν τῇ μονογραφίᾳ (Ἑπ. Χρ. Γ' σελ. 29) αἱ σχέσεις τοῦ Μιχαὴλ ἔκτοτε δὲν ἦσαν εὐχάριστοι.

55) μπεϊλὲρ μπέη = ὁ μπέης τῶν μπέηδων. Ὁ τίτλος οὗτος ἐδίδετο εἰς τοὺς διοικητὰς τῆς Ρούμελης καὶ Ἀνατολίας (ὄρα Mallouf ἐνθ. ἀν.)

56) ἴσως ἐκ τῆς Τουρκ. Χαϊβάν = ζῶον, κτήνος.

α) τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο τῆς ἐπιστολῆς μετὰ καὶ τῆς ὑπογραφῆς, δημοσιεύεται περαιτέρω ἐν φωτοτυπίᾳ.

57) ὁ Διαμάντης Μπούφεσης ἐκ τῶν διακεκριμένων Ἰωαννιτῶν «πραγματευτῶν» ἐν Βενετία, χρηματίσας καὶ πρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος τῷ 1695.

νεῖς καὶ τὰς ἀδελφάς της, διότι αἱ θυγατέρες μου καθὼς τὸ ἔχετε ἀκου-
 σιὰ ἀναθρεύτηκαν μὲ χαΐδια μεγάλα ὡσάν ἀκριβοὶ υἱοὶ ἀλλὰ νὰ ξεχωρι-
 στοῦν τὸ σήμερον καλὸ διὰ ἀπαντεχούμενον δὲν στέργουν, διότι καὶ ἡ
 Ἑλένη μὲ τὸ νὰ πάρη λόγον πῶς ἔχω νὰ τὴν στέλω ἀλοῦθεν καθὼς τὸ
 ξέρετε ὡσάν ἴδεν ὄπου ἦλθαν οἱ ἀνθρώποι τοῦ υἱοῦ τοῦ δούκα βοϊβόνδα
 σπήτι μας καὶ ἐπῆρε λόγον πῶς ἐτρατάρουμε⁵⁸ νὰ τὴν δώσωμεν ἐκείνου,
 ἔκαμε ἕνα χρόνον ὄπου κάθε μέρα ἔχυνε δάκρυα καὶ ἔλεγε κάλλια νὰ μὲ
 θανατώσουν παρά νὰ πηγαίνω σὲ ξένον τόπον, ἔτσι ἀμπανδονάρισα⁵⁹ ἐκεί-
 νον τὸν μπειζαντέ⁶⁰ τὸν εὐγενέστατον καὶ σοφώτατον . . . τώρα ποῦ ἐκεί-
 νος ποῦ ὁ μπούφησης . . . τώρα ὁ διαμάντης ἤμπορεῖ νὰ ἔλθῃ νὰ τὴν στε-
 φανωθῇ καὶ ἂν τὴν καταπίσῃ νὰ σηκωθοῦν νὰ ἔλθουν, τάσω μὰ τὸν ἐπου-
 ράνιον θεὸν νὰ τοὺς σπενδίρω⁶⁰ χωρὶς ἐναντίωσιν καὶ ἂν δὲν τὸ κάμω
 νὰ εἶμαι ἀρνητὴς τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ κολάζωμαι αἰωνίως . . . καὶ ὁ Κύ-
 ριος βοηθὸς τῆς ἀφεντίας σας ἐν παντί . . .».

20

1693. Ἰουλίου 17. ἔξ Ἰωαννίνων, ὁ Μιχ. Γλυκὺς πρὸς τὸν ἐν Βενε-
 τία πατέρα του: «... ὁμως ἂν ορίζεις νὰ μάθης διὰ τοὺς τοπους μας
 ἠύρισκόμεθα πολὺ κακὰ ἀπὸ τοὺς περισούς χαραμίδες ποῦ μᾶς ἐπερικύ-
 κλωσαν καὶ δὲν ἠμπορούμεν νὰ πιένομε πουθενὰ νὰ κυταξωμεν τὴν πρα-
 μάτια μας... τα ρούχα ἠθελισα νὰ τα στείλω εἰς Ἀδριανόπολιν μπουλάκι
 πουληθοῦν καὶ πάλιν εφοβηθηκα μὴν πάθουν τίποτε ἀπὸ τοὺς κλέφτες
 στὴ στράτα... ἀπο τον αρχιερεα μας⁶¹ καὶ ἀπὸ καμποσα κακα ἀγγία ποῦ
 τὸν ἀκολουθοῦν ευρισκόμεσθαι εἰς μεγαλόταταις διχόνοιας καὶ σκανδαλα
 ὑπερβολικα καὶ ὁ Θεὸς νὰ καμη γλιγορα ξεδίκησι εἰς τοὺς κακοὺς ἀνθς...
 ἐγὼ δὲν βλέπω τὴν ὄρα ποτε νὰ μπῆ ὁ τρίτης νὰ διορθωσω καθὲ μου
 δουλιὰ καὶ νὰ ελθω αὐτοῦ ἐνα μὲν διὰ νὰ σᾶς ἀπολαύσω καὶ ἄλο νὰ
 ἀναπαυθῶ ὀλιγάκι ἀπὸ ταῖς περισαῖς διαβολαῖς καὶ βάσανα τουτουνοῦ τοῦ
 τοπου καὶ ὁ Θεὸς νὰ μας δώση καλὴν ἀνταμωση...»

21

1693 Ἰουλίου 19. Ἐξ Ἰωαννίνων, ὁ αὐτὸς πρὸς τὸν ἴδιον: «εχθες

58) διεπραγματευόμεθα.

59) ἐγκατέλειψα.

60) μπειζαντές εἶναι ὁ Χριστιανὸς οὐτινος ὁ πατήρ ἔλαβε τὸν τίτλον τοῦ μπέη.

60) speditiōe = ἀποστέλλω.

61) πρόκειται περὶ τοῦ Κλήμεντος.

και προχθες εἶχα γράψει τῆς ἀφεντείας σου διὰ ταῖς διχόνοιαις τοῦ αρχιερεως μας και ἀλουνῶν διεστραμμένων και ταῖς πανουργίαις και μηχαναῖς του διὰ λόγου μας οσον και διὰ τὸν κυρ Ιωαννιν Ιερομνήμον... ὅμως με τὸ νὰ ἀγαπῶ πάντοτε τὴν εἰρήνην, ἤξευρε ἡ ἀφεντία σου πῶς ἐπρόσπεσε ὁ ἀρχιερεὺς μας και οἱ ἐπίλοιποι μετανοοῦντες διὰ τα πρότερά τινος φτεσίματα και ἐφιλήθησαν με λόγου μου, ζητώντας ἀπὸ λόγου μας συγγώρεσιν και ἡμεῖς ἀπὸ αὐτούς. Δεν ἤξεύρω αν ἐκαμαν οἱ καρδιές μας ἀγίπες ἢ τα ροῦχα μας, πλὴν ὁ Θεὸς ποῦ εἶναι κριτῆς και κατακρίνει τὸν καθένα κατὰ τὰ ἔργα του, με τὸ να ἐμηχανεύτηκαν ἐνα γραμμα ψεύτικο με διαφορους κακους ἀνθρωπους υπογεγραμμένους κατὰ τοῦ λογου μας γραφόντες πῶς τάχατες πῶς σὰν ὑπίαμαν εἰς τὴν μητροπολιν και ἐμαρτυρίσαμε με τὸ στόμα μας πῶς τα ὄσα ἐγράψιμαν κατὰ τοῦ αρχιερέως ἐψευτίσαμεν και ἀλλα πολλὰ και με τὸ να ἐμάθαμε τεττα ψευτιά τοὺς ἐαφίξαμε πολὺ και ὑπήραμε και τὸ γράμμα τὸ πεπονηρευμενο ποὺ ἐχω τωρα εἰς χίρας μου..... και θέλις θαυμάσει τί τοὺς βισιᾶ ἡ ψυχὴ τους... τωρα λοιπὸν ἡ ἀφεντία σου σύντυχε με τὸν κυρ Ιωαννη Ιερομνήμον νὰ παρηγολα τα γράμματά στα χερια σου διὰ νὰ μὴν πρεζενταριστοῦν⁶² και πάρουν οἱ ἀντικείμενοι κόπιες⁶³ και ἐπάνω εἰς τὴν κενούργιαν φιλιαν ποὺ ἐκάμαμε θέλουν τρέξει ἀλλα μεγαλείτερα σκάνδαλα και ἐδὼ εἶναι Τουρκιὰ και ὁ Θεὸς ξέρει πῶς γίνεται...».

22

1693 Ἰουλίου 23. ὁ Λεοντάρης πρὸς τὸν ἀδελφὸν του Νικόλαον γράφει ἐξ Ἰωαννίνων ἵνα τοῦ στείλῃ 500 τζεκίνια διὰ τὰ προικιὰ τῶν θυγατέρων του και 5-6 πανιὰ «δριδινάρια» και ἐκφράζει παράπονα διότι ἐλησμόνησε τὸ χρυσάφι οὐγγιές 4 1/4 ὁποῦ ἔστειλε με τὸν Τριαντίφυλλον⁶⁴ ἵνα τοῦ κάμη μίαν ἀλυσιν και τὰ δακτυλίδια καθὼς ὁποῦ ἐλησμόνησε νὰ τοῦ στείλῃ και τῆς δύο τζέργκες⁶⁵ βραμμένες... «διὰ τὴν ἀνεψιάν σου μᾶς παρακαλοῦν και εἶναι ἀνθρωπος οἴγουρος, δέκα χιλιάδων γροσιῶν⁶⁶ νι-

62) presentare = παρουσιάζω.

63) copia = ἀντίγραφον.

64) τὸν Ζήμουλαν, ὅστις φαίνεται ἦτο ταχυδρομὸς μεταξὺ Ἰωαννίνων και Βενετίας.

65) τῆς τζέργκες (εἶδος κλινσοσκεπάσματος) ἐν Βενετίᾳ ὀνόμαζον schiavine διότι κυρίως τὰς μετεχειρίζοντο οἱ schiavi = δούλοι, σκλάβοι.

66) αἱ δέκα χιλιάδες γροσια ἀντιστοιχοῦν τότε με 15000 Δουκάτα Ἑνετικά και ταῦτα με 4000 φλωριά (τζεκίνια). Μετατρέπόμενα εἰς ἄσπρα πρὸς 120 τὸ γροσι δίδουν 1.200.000 ἄσπρα και ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὴν τεραστίαν ἀγοραστικὴν δύνάμιν τῶν

κοκύρης καὶ καλὸς πραγματευτής καὶ ἀπὸ ὄλα ἐπιτήδειος καὶ τόρα ποῦ πῆρα τὴν ἀπόφασιν τὸ τελίονω καὶ δόξα νὰ ἔχη ὁ θεός, διότι ἡ ἀνεψιά σου δὲν καταπίθεται μὲ κανένα τρόπον νὰ εὔγη ἀπὸ ἐδῶ . . . καὶ νὰ μοῦ στίλης τὰ ἄνω ὡς τὴ Λαμπρὴ μὲ τὸν Κώστα Λάλο . . . νὰ βγάλω τῆς δύο καὶ ὁ θεός θέλει κυβερνήσῃ διὰ τὰς ἄλλες δύο καὶ ἄς ἴνε καλὰ ἡ ἀφεντία σου . . . ἄλλο δὲν σοῦ γράφω παρὰ ἔτσι νὰ σοῦ δώσῃ ὁ Θεὸς καλὸν γῆρας καὶ τιμημένον, μετὰ θάνατον δὲ νὰ σὲ ἀξιῶσῃ τῆς ἐπουρανίου βασιλείας . . .».

23

1693 Ἰουλίου 26. ὁ Πᾶνος Μαρούτσης^α γράφει ἐξ Ἰωαννίνων πρὸς

ἄσπρων (δρα ὑποσημ. ἀρ. 22), συνάγομεν τὸ συμπέρασμα ὅτι περιουσία 10.000 γροσίων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἦτο ὄχι συνήθης, ἀλλὰ τοῦναντίον, σπανιωτάτη. Καὶ ἀφοῦ μὲ 40 ἄσπρα ἠγοράζοντο τρεῖς ὀκάδες κρέατος, γάλα, ὀπωρικά καὶ ἄλλα χρειαζούμενα, ἄτινα σήμερον ἀγοράζονται μόνον μὲ 140 δραχμὰς περίπου, ἄρα τὸ ἄσπρον ἐξισοῦται μὲ 3.50 δραχμὰς καὶ τὰ 10.000 γροσία = σημερινὰς δραχμὰς τέσσαρα ἑκατομμύρια περίπου. Καὶ ἔχοντες ἐξ ἄλλου ὑπ' ὄψιν ὅτι ὁ μισθὸς τοῦ, ἐν τῇ πρώτῃ Σχολῇ τοῦ Γυιόνμα διδάσκοντος, Ἱερομονάχου Γεωργίου Σουγδουρῆ, ἦτο 100 τζεκίνια (δρα ἀπόδειξιν Χαΐδως ἐν Κεφ. ΣΤ.) ἦτοι ἄσπρα 30.000, δεδομένης τῆς τότε ἀγοραστικῆς ἀξίας των, εὐρίσκομεν ὅτι ὁ μισθὸς του δὲν ἦτο γλίεχρος ὡς νομίζει ὁ Ἅγιος Ἀθηναγόρας (δρα Ἑπ. Χρ. 1929 σελ. 61), ἐξ ἐναντίας, ἦτο πλουσιοπάροχος.

α) περὶ τῶν Μαρουτσαίων ἀνεύρομεν ἐσχάτως καὶ ἄλλα ἐνδιαφέροντα στοιχεῖα ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 1026 φακέλλῳ τοῦ Κρατικοῦ Ἀρχεῖου (Inquisitori di Stato) καὶ μεταξὺ ἄλλων καὶ τὸ γενεαλογικὸν δένδρον τῶν ἐπιγόνων τοῦ γράψαντος τὴν παροῦσαν ἐπιστολὴν Πάνου Μαρούτση: υἱοὶ τούτου: Λάμπρος (ὁ εὐεργέτης) Ἀναστάσιος, Σίμων καὶ Χριστόδουλος. Οἱ Λάμπρος καὶ Σίμων παρέμειναν ἄγαμοι καὶ ἀπεβίωσαν ὡς εἶδομεν ἐν Βενετίᾳ, ὁ μὲν Λάμπρος τῇ 31 Μαρτίου 1739 ὁ δὲ Σίμων τῇ 23 Ἰουλίου 1747. Ὁ Ἀναστάσιος ἀποθανὼν ἐν Ἰωαννίνοις τῷ 1731 ἔσχε δύο ἀρρενας τὸν Πάνον καὶ Ἀνδρέαν καὶ δύο θυγατέρας τὴν Διαμάντων καὶ Ἑλένην. Καὶ ἡ μὲν Διαμάντω συνεζεύχθη τὸν Ἀλέξιον Παπαλέκαν, ἡ δὲ Ἑλένη τὸν Θωμᾶν Καραγιάννην. Ἐκ τῶν δύο ἀρρένων ὁ μὲν Ἀνδρέας ἀπεβίωσεν ἐν Βενετίᾳ πρὸ τοῦ 1737 (δρα Κωδεῖκελλον Λάμπρου εἰς τὸ Θ. Κεφ.) ὁ δὲ Πᾶνος ἐδολοφονήθη ὡς εἶδομεν ἐν Βενετίᾳ τῇ 23 Φεβρ. 1756. Ὁ Χριστόδουλος τέλος, ἀδελφὸς τῶν προαναφερθέντων Λάμπρου, Ἀναστασίου καὶ Σίμωνος, συζευχθεὶς τὴν κόρην τοῦ Πάνου Λεοντάρη Καραγιάννη ὀνόματι Μπενέταν, ἔσχε τέσσαρας υἱούς: Ζαχαρίαν, Πᾶνον, Κωνσταντῖνον καὶ Λάμπρον.

Μετὰ τὴν δολοφονίαν τοῦ Πάνου, ἐνεφανίσθησαν κληρονόμοι: ἡ ἀδελφὴ του Ἑλένη σύζυγος τοῦ Θωμᾶ Καραγιάννη καὶ ἡ ἀνεψιά του Εὐφροσύνη Παπαλέκα—κόρη τῆς ῥηθείσης Διαμάντως, συζευχθεῖσα τὸν Ἰωαννίτην Ἀνδρέαν Θεοδοσίου, ἀλλὰ μὴ δυνηθεῖσαι νὰ ἐπιτύχουν εἰρηρικὸν διακανονισμὸν τῶν κληρονομικῶν ζητημάτων, προσέφυγον εἰς τὰς Ἑνετικὰς Ἀρχάς, ἐξαιτούμεναι τὴν ἐπέμβασίν των. Καὶ ὑπάρχει ἐν τῷ φακέλλῳ μακροσκελῆς αἴτησις τῆς Ἑλένης Μαρούτση πρὸς τὸν Γαληνότατον Πρίγκηπα—τὸν Δόγην, ἐν ἧ ἐκθέτει πῶς ἐγκατέλειψε τὴν πατρίδα τῆς Ἰωάννινα ὅπου ἀφῆκε τὸν σύζυγόν της μετὰ τεσσάρων τραφερῶν ὑπάρξεων καὶ ἤλθεν εἰς τὴν Βενε-

τὸν ἐν Βενετία συμπέθερόν του Νικόλαον Γλυκύν . . . «ελαβα την τιμιαν της απο 12 του παροντος και ιδα να μου γραφη δια την κρησην μου με τον Ἰωανη ανηψιον μου πως τήν πιρα κόντρα εγὼ εἰς τὸ μαγηστρατο

τίαν ἵνα λάβῃ τὸ ἀνήκον τῷ ἀδελφῷ της Πάνφ μερίδιον. Ἐπιβεβαιοὶ τὸν τραγικὸν τούτου θάνατον καὶ πῶς με τήν ἀποβίωσιν τοῦ πατρὸς της Ἀναστασίου ἐπισυμβᾶσαν τῷ 1731, ἡ περιουσία ἔμεινεν εἰς τὴν διαχείρισιν τοῦ θεῖου της Χριστοδοῦλου Μαρουτίου καὶ πῶς οἱ υἱοὶ τοῦ Χριστοδοῦλου τώρα θέλουν νὰ τῆς δώσουν μόνον τὸ ἡμισυ τῆς ἐν Ἰωαννίνοις καὶ Ἄρτῃ περιουσίας ὑπολογιζομένης εἰς Δουκάτα 226754. Ἀλλὰ τὰ ἡμισυ ταύτης τῆς ἀνήκει, κατὰ νόμον δὲ τὸ ἄλλο ἡμισυ δὲν εἶναι διαθέσιμον ἐξ ὀλοκλήρου ὑπὲρ τῶν ἀρρένων καὶ τόσῳ ὀλιγώτερον ὅταν ἐγκαταλείπουν τὴν ὀθωμανικὴν ἐπικράτειαν καὶ ἐγκαθιστῶνται μονίμως ἄλλαχοῦ. «Ἀποθνήσκοντος τοῦ πατρὸς τὰ ἔθιμα καὶ οἱ νόμοι τῶν Τούρκων α — ἐπιλέγει ἡ Ἑλένη ἐν τῇ αἰτήσει της—ἐπιτάσσουν ἵνα οἱ σπειρόμενοι ἀγροὶ περιέρχωνται ἀποκλειστικῶς εἰς τοὺς ἄρρενας κληρονόμους, ἐπὶ δὲ τῆς ἄλλης οὐσίας ἦτοι ἐπιπλα, κτίρια, μετρητά, Συναλλαγματικά καὶ ὅ,τι ἄλλο κινήτων περιουσιακὸν στοιχείον, τὸ $\frac{1}{5}$ περιέρχεται εἰς τὴν σύζυγον τοῦ ἀποθνήσκοντος καὶ ἀπὸ τὰ ὑπολειπόμενα $\frac{4}{5}$, τὰ $\frac{2}{5}$ ἀνήκουν εἰς τοὺς ἄρρενας κληρονόμους — υἱοὺς τοῦ θνήσκοντος — τὸ δὲ $\frac{1}{5}$ τῶν $\frac{4}{5}$ εἰς τὰς θήλειαις. Ἐὰν οἱ ἄρρενες εἴνε ἀπόντες καὶ ἐγκατεστημένοι εἰς ἄλλην χώραν—ἔξω τῆς Τουρκικῆς Ἐπικρατείας—τότε ὅλη ἡ κινήτη καὶ ἀκίνητος περιουσία περιέρχεται εἰς τὰς θυγατέρας τοῦ θνήσκοντος, πλὴν τῶν ἐσπαρμένων ἀγρῶν, οἵτινες περιέρχονται εἰς τὴν κατοχὴν καὶ κυριότητα τοῦ Μεγάλου Σουλτάνου ἦτοι εἰς τὸ Κράτος, ἀλλ' ἔχουν τὸ δικαίωμα αἱ θήλειαι κληρονόμοι νὰ τοὺς ἐξαγοράσουν καταβάλλουσαι τὴν ἀξίαν των».

Ὁ Ἐνετὸς Δόγης παρέπεμψε τὴν ὑπόθεσιν εἰς τοὺς Inquisitori di Stato (= Κρατικοὶ Ἀνακριταί) οἵτινες καὶ ἀνέθεσαν εἰς διαιτητὰς καὶ πραγματογνώμονας τὴν ἀπογραφὴν τῆς συνολικῆς περιουσίας τῶν Μαρουτσαίων καὶ ἡ ἐκθεσις τῶν πραγματογνωμόνων ὑποβληθεῖσα τῇ 2 Μαΐου 1758 μακροσκελεστάτη καὶ λεπτομερεστάτη, ἐμφανίζει ἐνεργητικὸν τῆς κολοσσιαίας περιουσίας τῶν Μαρουτσαίων εἰς Δουκάτα ἐν ἑκατομύριον ἑπτακοσίας ὀγδοήκοντα ἑννέα χιλιάδας καὶ ἑκατὸν τριάκοντα δύο (1.798.132) ἦτοι πρὸς λίρας 6 καὶ σολδία 4 ἑκαστον—λίρας Ἑνετικὰς (11.092.618) ἑνδεκα ἑκατομύρια ἑνετήκοντα δύο χιλιάδας ἑξακοσίας δέκα ὀκτώ!!! Καὶ τὴν σημαντικὴν ταύτην περιουσίαν τὴν ἀπέκτησαν εἰς διάστημα ἐξήκοντα μόλις ἐτῶν, ἀφότου δηλονότι ἦλθε κατὰ πρῶτον ὁ Λάμπρος ἐν Βενετία (ἴδρα Διαθήκην).

Μεταξὺ τῶν στοιχείων τοῦ ἐνεργητικοῦ, μέγιστον ἐνδιαφέρον παρουσιάζουν τὰ ἀφορῶντα τὴν ἐν Ἠλείρῳ περιουσίαν των. Καὶ τὸ εὐρετήριο τοῦτο τῆς ἀπογραφῆς περιέχει πολλὰ κεφάλαια. Καὶ πρῶτον β τὸ τῆς κτηματικῆς των περιουσίας ἐν Ἄρτῃ καὶ Ἰωαννίνοις ἦτοι κτῆμα εἰς Ζέλοβαν ἀξίας ἄσπρων 109343. Λειβάδι εἰς Μουνέβολα ἀγορασθὲν ἀπὸ τοὺς Ζουλφικὰρ βέην καὶ Πασιοαχμέτ βέην ἀντὶ 44.000. Χωράφι εἰς Ζέλοβαν τοῦ Πάνου Μπαρμπέρη 10.000. Ὅμοιον τοῦ Πασιδ'Ομέρ βέη 34 χιλ. Κτῆμα ἀγορασθὲν ἀπὸ τὴν Ἑλένην Ἱερομνήμονος 82 χιλ. Λειβάδι εἰς τὸ Ποντιτσέλι ἀπὸ τοῦ Ἀμουρλά βέη, 60 χιλ. Οἰκίαι, ἀμπέλια καὶ χωράφια ἀπὸ διαφόρους εἰς Ζίτσαν

α) ἐνδιαφέροντα λίαν τὰ στοιχεῖα ἄτινα μᾶς δίδει ἡ παρούσα ἐπιστολὴ ὡς πρὸς τὸ ἰσχυρὸν κληρονομικὸν δίκαιον κατὰ τὸ δευτέρον ἡμισυ τοῦ 18ου αἰῶνος ἐν τῇ Εὐρωπαϊκῇ Τουρκίᾳ.

β) Ἰταλιστί.

ντε σουπεριόρι⁶⁷ καὶ τὴν ἀπελάρησες⁶⁸ εἰς τὴν Κουαραντία και μου γραφίς να ελθω εἰς Βενετηα. Ἐάνισως και δεν μου εγενονταν τοσος χαλασμός και αφανισμος εδω ἔξω σημερα ηθελα κινησω δια να ἔλθω... αμα

67) πρωτοβάθμιον πολιτικὸν δικαστήριον.

68) arpellarsi=ἐφεσιβάλλω.

144 χιλ. Ἀμπέλι εἰς τὴν προσκύνησιν τοῦ Πασιδ ὁμῆρ βῆν 60 χιλ. Οἰκία τοῦ Φιλίππου Σεάνου 37 χιλ., ὁμ. ἀπὸ τὴν Σωζάνναν Μπαλτεσοπούλου 18680. Χωράφια εἰς Κωστακιοὺς και Κομπότι ἀπὸ τὸν Ἀλῆ μπῆν Ἀσλάν Ἀγᾶ Γιασένδο 230 χιλ., Χωράφια ὁμ. ἀπὸ τὸν Κώστα Καλημέρην 105 χιλ., ἀπὸ Οὐνταπάσινα 182 χιλ. Οἰκία ἐν Κομπότι 38400. Χωράφια ἀπὸ τὸν Σγοῦρι Κάσσο 15 χιλ. Χωράφια ἐν Κομπότι ἀπὸ τὸν Χουσεῖν Χασάν Ἐφένδην 260 χιλ., ἀπὸ τὸν Ὀσμᾶν Ἐφένδην 132 χιλ., ἀπὸ τὸν Ἰσμαήλ Ἀγᾶ Τζέρα και τὸν υἱὸν του χωράφια ἀξίας 186 χιλ., ἀπὸ τὸν Καλὸ Κομπολιάνο 209 χιλ. Ἐν ἀγρόκτημα εἰς Κομπότι τοῦ Χρήστου Ἀντωνοπούλου 658.736 ἄσπρα. Ἀπὸ τοὺς κληρονόμους τοῦ γέρω Στάθη χωράφια ἀξίας 180 χιλ., ἀπὸ Στασινήν Γεροκίρη 30 χιλ., τὸ 1/2 τῆς ἀξίας τοῦ ἐλαιῶνος τοῦ γέρω Στάθη (τὰ ἄλλα 2/3 ἀνήκουν εἰς τὸν Ἰωάννην Μπέρκον και Δῆμον Λεονδίκην) ἀξίας 80 χιλ. Ἀγρόκτημα εἰς τὸν Κάμπον τῶν Γιοργουσοῦς ἀπὸ τὸν Μεχμέτ ἀγᾶ ἀξ. 420 χιλ., ἀπὸ τὸν Ὀσμᾶν Ἐφένδην χωράφια εἰς Πλέσια και δύο κῆποι εἰς τὸ Μαράτι και Παναγιά 30 χιλ. Εἰς τὰ Πλέσια ἀπὸ τὸν Χέλιον 150 χιλ. Εἰς τὸν Κάμπον ἀπὸ τὸν Κώστα Καλημέρην 27 χιλ. Εἰς τὸν Κάμπον τῆς Κοινότητος Γιοργουσοῦς 108 χιλ. ἀπὸ χωρικοὺς 24 χιλ., ὁ Κάμπος Χρήστου Ἀντωνοπούλου 84 χιλ. Εἰς τοὺς Κωστακιοὺς χωράφια ἀπὸ τοὺς κληρονόμους Καλημέρι 120 χιλ. Ἐπὶ πλέον ἀπὸ τὸν Μουσταφᾶν βῆν εἰς τὸν αὐτὸν Κάμπον 80 χιλ. Σπίτια εἰς Γιοργουσοῦς και Πλέσια 120 χιλ., Σπίτι εἰς Ἄρταν τοῦ *Monsiè Broca*^α per zecchini^β 1000 και λογαριασμός τοῦ χρέους του ἐν ὄλφ ἄσπρα 540 χιλ. Ἐν ὄλφ ἡ κτηματικὴ περιουσία ἐν Ἑπείρῳ ἀνέρχεται εἰς ἄσπρα 4.774.659 και πρὸς 120 ἄσπρα τὸ ἀσλάνια=ἀσλάνιο 39.788. Εἰς ταῦτα προσθετέα και ἡ ἀξία τῆς πατρικῆς οἰκίας ὡς ἐξῆς: ἀγορὰ οἰκίας Βλάχου Νικόλα 4000 ἀσλ. Τόπος ἀγορασθεῖς ἀπὸ τὴν Κάλλιοβα 83.40, ἀπὸ τὸν Μπαριόκολο 250. οἰκοδομὴ πατρικῆς οἰκίας ἐσωτερικῶς ἀσλ. 6179.56, ἐξωτερικῶς 1842.67, τὸ ὄλον ἀσλάνια 12.355.43. Ἐπίσης καταγράφεται ἄνευ ἀξίας ἀντιστοιχοῦ, 1 κατάστημα εἰς τὸ Μπεζεστέν. Περαιτέρω σημειοῦνται τὰ ἐμπορεύματα ὡς και ἄλλα περιουσιακὰ στοιχεῖα ἐκ συνεταιρισμῶν μετὰ διαφόρων ἐμπορικῶν οἰκων ἐν τῇ Εὐρωπαϊκῇ Τουρκίᾳ και εἰδικῶς διὰ τὰ Ἰωάννινα παρατίθενται τρεῖς κατάλογοι ὀφειλετῶν, ἐξ ὧν ὁ μὲν πρῶτος εἶναι *dì/venuna sreganza*=οὐδεμιᾶς ἐλπίδος, ὁ δεῦτερος εἶναι ὀλίγης ἐλπίδος και ὁ τρίτος εἶναι καλῆς ἐλπίδος ἤτοι ὁ μὲν πρῶτος περιλαμβάνει τοὺς ὀφειλέτας ποὺ δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ καταβάλουν τὸ χρέος, ὁ δεῦτερος τοὺς ἀμφιβόλους και ὁ τρίτος τοὺς φερεγγύους. Καὶ κρίνομεν εὐλογον νὰ παραθέσωμεν τὰ ὀνόματα πάντων τῶν ὀφειλετῶν οἱ ὅποιοι ἔξων τότε (τῷ 1756). Καὶ ἀρχίζομεν ἀπὸ τὸν πρῶτον Κατάλογον (τὰ ὀνοματεπώνυμα εἶναι γραμμῆνα Ἰταλιστὶ και παρουσιάζονται κάπως ἡλλοιωμένα) Νικόλ. Μίρκας, Ἰωάννης Παπαδιάς, Διαμάντη Μαρτανσίν, Πρόκος Πιριτσελβάν, Χρήστο Καραγ-

α) ὁ *Monsieur Broca* εἶναι ὁ ἐν Ἄρτη πρόξενος τῆς Γαλλίας *de Brocade* (βλ. 20ὸν Κεφάλ.).

β) τὰ τεκνίγια τότε ἤξιζον 475 ἄσπρα. ἤτοι 475.000 τὸ σπῖτι και 65.000 τὸ λοιπὸν χρέος τοῦ *Brocade*.

εγὼ ἀποφασισα να κινησω για την Ελασσωνα και πηγενω να ντρετζαρω^α τους εβρεους δια μερικο μεταξι οπου εχω να λαβω και εχοντας να μου το δωσουν του αγιου δημητριου θελο το αφισο ολησω με καμμια ορδηνια και εγὼ θα προσπαθησω να λαβω μερικαις τζεργαις οπου εχο δομενα ασπρα εις τα χορια οτι σαν δεν με νιώσουν εδὼ της τζεργαις της πωλουν αλλου και ταις βερεσεγεδαις^β μου οπου εχο εξω στους Τουρ-

70) *drizzare*—εὐθύνω, διακανονίζω.

71) —πιστώσεις.

κιόζη, Διαμάντη Μολία, Ἰωάν. Καλοχωρίτης, Μανούσος Ζαμάρας, Ἰωάννης Ἀναγούλιας, Στέφανος Τινελιά, Νικόλ. Φράγκος, Δημήτριος Κουρμέκης, Δημητρ. Βερβέρης, Λάμπρος Παπαδήμος, Πάνος Δρίνος, Ἀναστ. Στάμος, Πάνος Σινδέρης, Ἀναστ. Παξιμάς, Δημήτριος Πράσιος, Νικόλαος Ζάχος, Μεχμέτ Πασσιὰ Μπεμπρὶ Πατσιαντά, Καλίμπεη ὁμέρ Πατσιαντά, Αἰση (Γάλλος) Ἰμπραήμ Πασσιὰ, Χασάναγα Μουσταφᾶ Πασσιὰ, Ἰσρέφαγα Ὀγλανᾶν, Καλὶν ἀγᾶ, Πάνος Ἀλεξίου, Χρῆστος Μπαλαουῆρας, Γεώργιος Βαλιμούδης, Ὀντὰ Πασσιὰ Ἀρτινός, Ἀναστ. Λάλος, Λάμπρος Μπεσολάκης, Μενίδας Ἀρτινός. Ὅλοι αὐτοὶ χρεωστοῦν ἀσλάνια 21.125. Καὶ ἰδοὺ ὁ δευτέρως Κατάλογος τῶν ἀμφιβόλων: Σπύρος Παπαδόπουλος, Ζῶτος Παξινός, Κώστα Μάρκος, Ἰωάννης Μάρκος, Κωνσταντῆς Μίσιος, Monsiè de Filandria (Γάλλος), Γεώργιος Θεμελής, Ἐμουρλάβης, Κίτσιο Παπᾶς ἐκ Ζέλοβας. Τόλη Φουντούκης, Πασσιὰ μπέη ὁμέρ μπέη, Ἀλῆμπεη Ἰμπραήμ Πασσιὰ, Θεμελής Ρίζος. Δημήτριος Ἰσσιανόπουλος, Πασσιὰ Σουλφικᾶρ μπέη Ἀχμέτ βέη, Μεχμέτ Ἐφένδη Κυπριώτης, Μέραγα Τζιαφέρ, Μουλά Ἰσμαήλ Ἐφένδη, Μόσχος Νικολός, Ὀσμᾶν Ἐφένδη Κούμπουλο, Ἀναστ. Παπαφίλος, Ἀλιάγα Σιόμπολο, Σουλεϊμᾶν Πασσιὰ καὶ Χουσεϊν μπέη Μουσταφᾶ Πασσιὰ, Οἰκία τοῦ Διονυσίου, Ἀσλᾶν ἀγᾶς καὶ ὁ υἱός του, Γεώργιος Ἀντωνόπουλος, Θεμελῆ Παπᾶς, Ἐπαυλις^α εἰς Κωστακιούς (Ἄρτης), Μεχμέτ Ἐφένδη Τσιαντούλας, Κυριάκος Ἰωάννου, Ἐπαυλις εἰς τὰ Μουλιανὰ τῆς Ἄρτας, Ἐπαυλις εἰς Γεωργουσαῖτες, Δημήτριος Καρούγα, Ἀλέξιος Καρούγας, Ἐπαυλις εἰς Κομπότι. Χρῆστος Πάσχος, Ἰωάννης Στάνος, Μουσταφᾶ Χότζα, Κίτσιο Καλκάνη, Μεχμέτ Ἐφένδης Καμπαράδας, Μεχμέτ Ἐφένδη Πασσιὰ ἐξ Ἰωαννίνων. Μεχμέτ Χουσεϊν Τζιατοῦσι, Μπακιρ ἀγᾶς (Ἄρτης), Ἀνδρέας Πάντος, Κωνσταντῆς Πάντος, Τόλη Δάσιος. Τσελεπῆς ἀνεψιὸς τοῦ Ἀμπουλά. Ἰμπραήμ βέης βοϊβόδας τῆς Ἄρτης, Μουσταφᾶ μπέης Κουνὶ βέης, Σύντροφοι Ἀρκούδα, Μεχμέτ Ἐφένδης Κόκορο, Μεχμέτ Ἐφένδη Ἀργυροκαστρίτης, Πάνος Σιαράβας, Γεώργιος Νικόλας, Κώστα Μακρῆς. Ὀλικὸν ἀσλάνια 36.307. Καὶ ἰδοὺ τέλος ὁ κατάλογος τῶν φερεγγύων ὀφειλετῶν. Ἀγγελικὴ Καραγιάννη, Θωμᾶς Καραγιάννης, Μπαλᾶνος Πάλλης καὶ υἱός του Ἰωάννης, Χρῆστος Ἀντωνόπουλος, Μουφτῆ Ἐφένδης, Κανούσω σύζυγος τοῦ Πάσιο Ἀχμέτ μπέη, *Πρόξενος Boule*, Δημήτριος Καραγιάννης, Δημήτριος Λαγός, Πάνος Σάβας, Παπακώστας ἀπὸ τὰ Τσιαρίτσιανα, Ἀληζῶτ υἱός τοῦ Ἀσλᾶν ἀγᾶ, Δραγομᾶνος Μαρῖνος, ἡ Σύζυγος τοῦ Ἀρκούδα, Ἀλέξιος Σουλίβεργος, Κυριάκης Ἰωάννου, Ἰωάννης Δάσιος καὶ Σία, Ἀναστάσιος Κωνσταντᾶς καὶ Σία, Ἀναστ. Νικολέτας, Γιαννοῦσος καὶ Θεοδόσιος Τσιγαρᾶς, Χριστόδ. Μοσπινώτης, Γεώργιος Γιάσας, Ξάνθω Γιανικαρόπουλο, Μοναστήριον τοῦ Σωτήρος, Κώστας Μπόνη, Φέξος ἰδικός μας σιούμπασης^β, ἐνοικιασται τῆς Ζέλοβας, Νικόλαος Λέκκας,

α) ἡ κοινῶς λεγομένη Κούλα ἢ Κονάκι.

β) —εἶναι ὁ πακτωτῆς τοῦ ἀγροκτήματος.

κους ὅσα ἠμπορεσο νὰ λαβῶ καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἀφηνῶ νὰ χαθουν... καὶ φρόντισε ἡ αφεντία σου νὰ περλονκαριστῇ¹² καὶ κοντινουαρισε¹³ καθως πρέπει δια τὴν υποθεσί μου οτι δεν εχis καμμία αφορμὴ νὰ βαρεθῆς ἀπο ἐμενα οτι εστάθικα πιστοτατος ἐδικος του ἀρχοντικου σου σπιτιου βεβεα καὶ του ἠγαπημενου γαμβρου κυρ Μιχελη μα αὐτος δια νὰ θελλῃ

72) *prolungare*—μακρύνω, παρατείνω.

73) *Continuare*—ἐξακολουθῶ.

Πάνος Θεοδοσίου καὶ υἱός του Ἀνδρέας, Ἑλένη Μαρούτση Καραγιάννη, Μιχαὴλ Μοσπιγιώτης, Μητροπολίτης Ἁρτης Παῖσιος, Μιχ. Σάβας, Ἰωάννης Κάλιος, Ἀργύρης καὶ Πλακάς, Καραλής ἰδικός μας σιούμπασης καὶ Ἀναστ. Πλακάς. ὄλικόν 50.392.

Ἄλλὰ τὸ σπουδαιότερον στοιχεῖον τοῦ φακέλλου τούτου εἶναι, καθ' ἡμᾶς, ἡ λεπτομερὴς ἀπογραφή τῶν ἐπίπλων ὅσα ἠύρισκοντο εἰς τὸ ἀρχοντικόν τοῦ Μαρούτση ἐν Ἰωαννίνοις τῇ 1 Ἰουλίου 1756. Οὕτω μανθάνομεν, πρώτην τῶρα φορᾶν, ποῖα καὶ πόσα ἐπιπλα ἐκόσμουσαν τὰ ἀρχοντικά τῶν Ἰωαννίνων—τὰ ὅποια ἀπετέφρωσεν ἡ κατὰ τὸ 1820 πυρκαϊὰ—καὶ εἰς ποῖον βαθμὸν πολιτισμοῦ ἠύρισκοντο τότε. Ἡ ἀπογραφή εἶναι συνιεταγμένη εἰς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ ἄρχεται οὕτω «Ἰνβεντάριο α» τῶν κινητῶν παλαιῶν, κενούριων τοῦ ὀσπητίου Μαρούτση εἰς Ἰωάννινα, τῇ 1 Ἰουλίου 1756.

Μαξιλάρες τζιζατουμέναις β 24, ὁμοιας κατώτερας εἴκοσι τέσσαρες, ὁμοιας χρυσαῖς 8 γ, ὁμ. ρούχιναις παλαιες καὶ κενουριες 25, ὁμοιας στάμπινες δ παλαιες καὶ κενουριες 25, Μακατία ε ρουχίνα 6, ὁμ. ἀπο ἰνδιάννα μαλλινα 6, ὁμ. ἀπο ἰνδιάννα τῆς φεανδρας ς 6, ὁμ. ἀπο τὴν κρεβατα 3, ὁμ. κατοτερα 3, ὁμ. δια τὴν κρεβατα κατω δύο, ὁμ γαλαζία ρουχίνα δια τὴν καμαρα χιμονιατικη 4, ὁμ. δια τοὺς ονταδες ζ παλαια 6, ὁμ. παρδαλα δια τὸν οντα 4, πείκια η μεγάλα δύο, ὁμ. μικρότερο 1, χαλη θ μικρο ενα, σιντζιαδεδες ι τρεῖς, Κετσέδες ια μεγάλες καλες δυο, ὁμ. κατοτερες παλαιαῖς τρεῖς, ἀντρομίρα μωραϊτικια μία, Καρπετες σαλονητικες μικρες καὶ μεγάλες 6, κιλιμια καὶ καρπετες 4, ὁμ. δια τοὺς ονταδες οκτω, ὁμοια παλαια δια μπασια 2, Μαξιλαρια καναβατσένια μὲ μαλλή 70, Χιράμια μπαρμπαρέζικια φ πεντε, ὁμ. Ἰωαννητικα 4, φιλιτζάνια φαριφερια ψ 100, πιατα μικρα καὶ μεγάλα φαριφεριά 100, βάζα μικρά 5, τσινια

α) =εὔρετήριον, ἀπογραφή.

β) ἡ ἐνετ. μετάφρ. σημειῶναι «di borra» =ἐκ γναφάλου (χονδρομάλλου).

γ) ἡ ἐνετ. μετάφρ. ἔχει: *di garro d'oro* =ἐκ χρυσοῦ ἐριούχου, χρυσοποίκιλτες.

δ) =τυπωτές.

ε) Μακάτ (τουρκ. λ.) κυρίως σημαίνει τὸ μέρος ὅπου κάθηται τις ἢτοι σοφᾶς (μπάσι ὡς λέγουν στὰ Γιάννινα). Κατὰ συνεκδοχὴν δὲ μακάτια λέγονται τὰ ἐξ ἐριούχου καλύμματα ποῦ ἐπιτίθενται ἐπὶ τῶν σοφάδων, μπασιῶν κ.λ.π.

ς) ἐπαρχία τοῦ Βελγίου.

ζ) τουρκ. λ. =δωμάτια.

η) Πείκια ἐκ τῆς Περσ. λ. *peī* =ποῦς, εἶνε μικροὶ τάπητες διὰ τοὺς πόδας.

θ) τουρκ. λ. =τάπης.

ι) ἐκ τῆς ἀραβ. λέξ. *sedj dé* =λατρεια, προσκύνημα, εἶνε μικροὶ τάπητες ἐφ' ὧν προσεύχονται οἱ Μωαμεθανοί.

ια) τουρκ. λ. =κάλυμμα χνουδωτὸν (ἐκ πιλήματος, Γαλλ. =*feutre*).

ιβ) Μπαρμπαριὰν ὠνόμαζον τὴν Τρίπολιν, Ἀλγερίαν καὶ Τύνιδα.

ιγ) ἐκ τῆς Τουρκ. λ. *parfouzi* =πορσελάνη.

ολα κατα τιν γνωμιν του καμμία φορὰ σκανδαλιζεται χωρις αφορμην βεβεια ετσι σου πρεμετέρο ὁ ενοσιον του φοβερου κρητοῦ και τουτο ας το ἀποδίζουν τα εργα μου και σιγγαλα και αὐτὸς εἶνε πολλα μαθημενος τα της Τουρκίας και η αυθεντία οπου ησε τιμιος γερος και ησε απερασμενος απο πολλα κάμε εκεινα τα τιμημένα και αρεσουμενα του Θεοῦ οτι ερεμεταριστικα¹⁴ εἰς την αυθεντία σου και η υποθεσί μου εινε μεγαλι αδηκία οπου βωα... καμε ολα οσα κανουν χρεια να σπατσα-

74) = προτίθημι, προαναφέρω.

75) rimettersi = επαφίεμαι, ἐμπιστεύομαι.

μικρά 20, Μαστραπάδες αγκῶνος 100, λίμπες τῆς Φράντζας καὶ Ἀγκῶνος 150, Τζινιά ομ. δέκα, Γαλικά διάφορα τῆς Μποέμιας 150, σεπέτια παλεὰ τετραγκονα τρία, ομ. μακριὰ 2, ομ. κενούρια τρία, ομ. μικρὰ τρία, Κασέλες κάρυνες Βενέτικες τέσσαρες, ομ. Ἰωαννήτικη μία, ἀρμέρη ἕνα, σκρίνιο ἕνα, Παπιλώματα ἀπὸ χρῖσο χαταγή δύο, ομ. ἀπὸ δαμάσκο παλεὸ 1, ομ. ἀπὸ σταμπα μεταξωτὸ 1, ομ. ἀπο σταμπα φιάντρας 2, ομ. ἀπὸ στάμπα λαρισινήν ἕνα, Γιάμπολαις νευτικεύκiais α 4, ομ. Κατώτερες δέκα, Βελέντζες κόκινες 12, ομ. παλαιαὶς τρεῖς, Μπερδέδες κενούργιους δύο, ομ. παλαιούς τεσσαρες, Μποχαροποδιαὶς χρῖσαις δύο, ομ. ἀπὸ μεταξωτὴ στάμπα 1, ομοιαὶς ρουχιναις και ἀμπένιας 5, Χοσε β δι' ἄλογα ρεκαμάδο γ, ομ. ρούχιναις παλαιαὶς δύο, ομοιαὶς στάμπιναις δύο, στροματα δια κιμίση μεγάλα 5, ομοια μικρότερα πέντε, ομοια κανναβατζένια δια μπάσια ἑννέα, ομοια μικρα δια κρεβατια 10, ομ. μικρότερα 10, κασελοπούλες τρεῖς, σιδερένια κασέλα μία, Καζάνια μικρα και μεγάλα δεκα, τετζερεδες μικροὶ καὶ μεγάλοι 21, σινιά πολιτικά δύο, ετερα βενέτικα μεγαλα δύο, ετερα με σαβάτια οκτώ, ομοια μικρὰ 4, ομ. μικρότερα πέντε, ταψιά μικρὰ καὶ μεγάλα πέντε, τζιούμια μικρὰ καὶ μεγάλα 4, λιγένια με τὰ λιμπρία τους 5, ῥάχτια 8 μαλαματοκαπνισμενα ἀπο χαλκομα δύο, ζουγγιά ἀπὸ μπροῦτζο ζευγάρια 2, ρουσμπης α ενας, σαγανια καλαλένια ψιλὰ τριαντατέσσαρα, ἀπλάδες καλαλένιες μικρὲς και μεγάλες 22, πιάτα καλαλένια 100, σαγάνια ἀπὸ χαλκομα με σκεπασματα 37, ὁμοια χωρις σκεπάσματα 30, ἀπλάδες χαλκωματένιες 27, ομοιαὶς μικρότεραις 12, ῥακοκάζανα 2, αλογο τῆς καβάλλας ενα, Μουλάρια δια φόρτωμα τρία, ομοια εἰς Κομπότι μικρὰ δύο, βουβάλια μικρὰ καὶ μεγάλα εἰς Γιοργουσιούς 12, πρόβατα και γίδια εἰς Μπάρτζης 80, Καπάσες ζ μι-

α) ἢ Ἱταλ. μετάφρ. τὴν λέξιν ταύτην ἀποδίδει : ἐξ Ἀδριανουπόλεως. Μάλλον ὁμως πρόκειται γιὰ «ναυτικαῖς».

β) ἐκ τοῦ ἀραβ. gachié (Γαλ. housse) εἶναι τὸ ἐπίβλημα, τὸ ἐπίπτιον, τὸ ὑπόσαγμα (κ. χασῶς κατὰ Σκαρλάτον Βυζάντιον, κατ' ἄλλους δὲ χασιῶς).

γ) Ἱταλ. λ. = κεντημένο. Κατὰ τὸν φίλτατον κ. Ἀλέξανδρον Λιβαδέα, ἕνα ἀπὸ τοὺς ἐλαχίστους διανοουμένους Ἰωαννίτας ποὺ ἀσχολοῦνται με τῆς παλαιῆς ἱστορίας τῶν Ἰωαννίνων, τὰ ὑποσάγματα εἰς παρφηγμένας ἐποχὰς ἦσαν ἐκτάκτου πολυτελείας. Ἡ χασιά π. χ. τοῦ ἀρχόντος Ἰωαννίτου κὺρ Ἀλέξη Μίσιου ἦτο πεποικιλμένη με πραγματικὰ μαργαριτάρια, οἱ δὲ χαλινοὶ και ἀναβολεῖς εἶχον διαποικίλματα ἐκ καθαροῦ χρυσοῦ.

δ) περσ. λεξ. = ἵπποσκευὴ (τὸ τακίμι τοῦ ἀλόγου).

ε) ἢ ἐνετ. μετάφρ. σημειώνει : mazzarol ἦτοι museguola = χαλινός.

ς) = χωρίον παρὰ τὰ Ἰωάννινα.

ζ) = πῖθοι (κλούπια).

ρετα.¹⁶ εἰς τὴν Κουαραντία τὴν ἀνοθεν ἀποφασί . . . τότε θελομεν τρεῖς εἰς τοὺς νόμους μας καὶ θελομεν ἰδῆ ἐκεῖ ἀν ἡ ἀδελφαίς μας ὄντες παντρεμενες καὶ προικισμεναις ἀπο τὸν πατέρα μας καὶ ἡμης τὰ ἀρσενικα

76) sprizzate=σκουπίζω, σαρώνω.

κρῆς καὶ μεγάλας δέκα, ὁμοῖες μικρῆς στάμνες 15, βαγένια εἰς Ἰωαννίνα μικρὰ καὶ μεγάλα 10, ἕτερα εἰς Ζέλοβαν¹ 8, ἕτερα εἰς Ζίτσαν² 5, Καροῦτες εἰς Ζέλοβαν καὶ Ζίτσαν δύο, Καδιὰ τέσσαρα, Καθρέφτες μεγάλους δύο, σμ. μικρότερους 4, ὄμ. μικροὺς τρεῖς, λουμῆρες³ καλαματοκαπνισμέναις 12».

Ἐδῶ λήγει ἡ ἀπογραφή τῶν ἐπίπλων ἦν ὑπογράφουν οἱ Πᾶνος, Κωνσταντῖνος καὶ Λάμπρος, ἅπαντες υἱοὶ τοῦ Χριστοδοῦλου Μαρούτση καὶ τῆς Μπενέτας Πάνου Λεονάρδου Καραγιάννη. Μετ' αὐτῶν συνυπογράφουν καὶ οἱ Πληρεξούσιοι δικηγόροι ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων ἦτοι ὁ Gaspare Ghiroto καὶ Daniel Zanchi.

Καὶ ἀκολουθεῖ ἡ ἀπογραφή τῶν ἀργυρῶν καὶ χρυσῶν κοσμημάτων τῆς ἐν Ἰωαννίνοις οἰκίας (γραμμῆν εἰς τὴν Ἰταλικήν), γενομένη τῇ 21 Αὐγούστου 1758.

Δοχεῖα ἀρωμάτων ἐξ ἀργύρου (τὸ ἐν ἐπιλεγόμενον Μπουκαρδά καὶ τὸ ἄλλο Σαβαίμ) ἀμφοτέρω βάρους 330 δραμίων. Δοχεῖα ἀργυρᾶ ὀνομαζόμενα Μαστραπάδες Δύο Δράμια 212, ὑποδοχεῖον ἀργυροῦν Δρ. 59. Ποτήριον ἀργυροῦν ἐν Δρ. 101, 4 ὅμοια Δρ. 189. Εἰς μαστραπᾶς ἀργυροῦς Δρ. 69, ἀργυρᾶ λαβὴ ξίφους μία Δράμ. 73. ἀργυρᾶ κοχλιάρια, μαχαίρια καὶ περοῦνια 207 Δράμια 1140. Μαργαριτᾶρι Δράμια 9 1/2. Μαχαίρι ἀργυροῦν μὲ θήκην ἐν, Ζώνη ἀργυρᾶ ὀνόματα Κεμέρ 1., χερᾶκια^α (Manini) χρυσᾶ μὲ ἀλυσίδα ἐν ζευγος Δράμια 24. Ἄλυσις χρυσῆ μὲ σμάλτο Δράμια 44 1/2. Ἐτερα χερᾶκια χρυσᾶ Δράμια 22 1/2. Ἄνθος χρυσοῦν διὰ δρέσσα^β ὀνομαζόμενον Πλεξίδα Δρ. 19 1/4. Ἄλυσίδα λεπτὴ χρυσῆ Δρ. 4 3/4. Ἄνθος διὰ λοιμοδέτην μὲ μαργαριτᾶρι ἐν, Ζώνη μὲ 17 κομμάτια συνδεδεμένα μὲ χρυσόν. Χερᾶκια χρυσᾶ μὲ μαργαριτᾶρι ἓνα ζευγος, μία πλάκα μὲ μαργαριτᾶρι. Κόσμημα μὲ μαργαριτᾶρι καὶ πέτραν ὀνομαζομένην μαργιέλη. Κόσμημα μὲ μαργαριτᾶρι καὶ πέτραν ὀνομαζομένην μαχτοῦλα. Ἐτερον κόσμημα χρυσοῦν. Σκουλαρίκια μὲ μαργαριτᾶρι εἰς δύο pendants 1 ζευγᾶρι, ἕτερον μὲ σμαράγδους, ἕτερον μὲ μαργαριτᾶρι εἰς τρία pendants. Δαχτυλίδι μὲ σμαράγδον, ἕτερον μὲ Ζάφειρον, ὅμοιον χρυσοῦν, ἕτερον χρυσοῦν μὲ ἀμέθυστον, ἕτερον μὲ ζάφειρον, ἕτερον μὲ κρύσταλλον φυσικόν (cristallo di rocca), ἕτερον μὲ ῥουμπίνια, ἕτερον ἐκ κελαίδος (turchese), ἕτερον χωρὶς πέτραν. 1 Δίσκον ἀργυροῦν. ἐν σκέπασμα μηχανῆς ὥρολογίου (καπάκι) μὲ ἀδάμαντας, καὶ 1 Δαχτυλίδι μὲ ἀδάμαντας.

Ἐδῶ λήγει ἡ ἐνδιαφέρουσα τὸ ἀρχοντικὸν τῶν Ἰωαννίνων ἀπογραφή. Ἡ δὲ προσφυγὴ ἐνώπιον τῶν Inquisitori di Stato ἐκ μέρους τῶν κληρονόμων τοῦ Πάνου Μαρούτση κατέληξεν γ εἰς φιλικὸν συμβιβασμὸν καὶ αἱ δύο ἐνδιαφερόμενοι κληρονόμοι τοῦ ἔλαβον τὰ 26 ἑκατοστὰ τῆς ὅλης περιουσίας τὰ ὅποια λόγῳ τῶν ἀμφιβόλων καὶ ἀναξιοχρέων πιστώσεων ἐν Βενετίᾳ, Ἰωαννίνοις καὶ ἀλλαχοῦ καὶ μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν φόρων κληρονομίας τῶν καταβληθέντων εἰς Κων]πολιν καθὼς καὶ ἄλλων «ρουσφειῶν» δοθέντων ἐν Ἰωαννίνοις, ἔξεκαθάρισαν εἰς Δουκάτα 293.405 ἔτινα καὶ ἔλαβον εἰς μετρητὰ, ὑπογράψασαι τὴν σχετικὴν ἐξόφλησιν.

1, 2) κῶμαι ἐγγὺς τῶν Ἰωαννίνων.

3) lumiere (Ἰταλ. λ.) = λυχνία, κολύφωτα.

α) = περιβραχιόνια (Γαλλ. bracelets).

β) ἐνετ. διάλ. = πλεξίδα.

γ) ὡς ἐμφαίνεται ἐν τῇ ἰδίῳ φακέλλῳ.

παντρεμμένα ἀπὸ χρόνους προλαβῶν και εἰσετι οταν ο πρας μας μας εκαταστασε συντρόφους του κοντα χρόνον τριάντα πέντε ιντζήρκα ⁷⁷ ἤμασταν τότε και αρχησαμε να δουλεύομε ἵνα κερδίζουμε ασπρα ἀπο 1650 και εις τους 1652 ηρθα εγω εις την βενετία και εδούλεψα πολλά και μεγαλα και επαντρεύτηκα εις τους 1660 και η πρίκα μου ἔτρεχε μεσα και εδουλευσαμε και η διο υῖί του, αδελφια, πολλά και μεγάια και παντα ο πρας μας ^α μας εταζε οτι δουλειψετε παιδια μου να στερευσετε το σπητι μου και εγω δεν σας εχω πεδιά υποξουσια μονε σας εχω συνδροφους, εὐς τους 1669 οπου επαντρευσε και τον αδελφο μου Ζάχο τοταις μας ηπε και ελογιασαμε ολον τον σερμεν ⁷⁸ οπου επραγματευόμασταν εις εκεινον τον κερν με καθαρα καταστηχα γραμενα το καθηδαλι ⁷⁹ μας ἵνε, παροντος και του μακαριτη κυρ λεονταρι караϊωαννη ποῦ τον πηραζε ο πρας μας να ηπογραψη δια ονοματου εστοντας οπου δεν ηξευρεν γραματα ο πρας μας και εγκρινοντας τὸν αυτὸν κυρ Λεονταρη δια καλον αρχοντα και χριστιανον και εχοντας με αυτον μεγαλιν φιληαν τον παρεκαλεσε να ηπογραψη δια ὄνομα του. Τούτα τὰ πραγματα τα φερνομε εμπρος εις τους νομους και εκινα οπου οι νομοι διακελευουν ας γινουν ὅταν κοψουν την διαθικην τοῦ προς μου οπου ἵνε τοσον αλιθινη ως καθως εινε ο Θες εις τους ουρανους κοῖ αυτην την διαθικη την ηξεραν καλοτατα και εδεχτικαν και την εβεβεωσαν οταν ελαβαν τα λασα και εδοσαν γραματα εξοφλιτικα της αυτῆς κληρονομιας και ηξεραν πως το ιδικο του ἦταν ολο τρεις χιλιάδες ρεαλια καθος διαλαμβανι το καταστηχον και ηξεραν οτι την διαθίκη του την εκαμεν εις τὴν παραμυθιά οπου ηταν παροντες η αδελφαις μας και αυτος ο Ἰωαννης και εμπασε μέσα τον Εφρὲμ και τον εξαγορευσε και του ηπε γραψε αυτην την διαθίκη την οποίαν την ιχε δοσμενην εις χιρας της μρας ⁸⁰ μας οστε που εξη . . . και λεγουν πως εδοσαμε τον αδελφαδον μας αυτα γιατι εφεραν φιορμάνια και μας εφοβεριζαν με τον Χαληλ Πασια και αληπασια τους σερταρηδες ⁸¹ . . . και ηφεραν μπουμπασερι ⁸² ἀπὸ τον Πασια και στέκονταν να ιδη τι λαμβανη ασπρα να παρη το ονταληκη ⁸³ του ηγουν δεκατο του, οσαν τους

77) incirca=περίπου, ὡς ἔγγιστα.

78) σερμαγιέ (περσικὴ λ.) = κεφάλαιον, περιουσία.

79) capital=κεφάλαιον.

α) =ὁ πατέρας μας.

80) μητέρας μας.

81) σερτάρ (Περσ. λ.)=στρατάρχης.

82) μπίμπαση (τουρκ. λ.)=χιλίαρχος.

83) Τουρκ. λ. δὲν εἶναι παράγωγος ἀπὸ τὴν λέξιν «οντά=δωμάτιον» ἀλλὰ ἀπὸ

εδωσε εινα τα ασπρα ηθελε να παρη απο κινα ο πασιας το ονταλήκη και ο μπουμπασερης και αλλη και κεινες μας παρακαλεσαν δια το ονομα του θεου να μην τους εγγικουν εκεινα τα ασπρα μονε να τα δωσωμε ημεις τα ονταλήκη . . . αμη ο πατερας μας τοσα ηγε και εμραστικαν κατα την παραγγελίαν του και διαταξιν του και τα ελαβαν αυτες και τα ψηχικα του και η κηδείαις του και τα οσα ελαβαν η κατηδες δεκατα . . . και γυριζοντας εγω απο το ταξιδι της βενετης στοὺς 1671 ιντορνο⁸⁴ του Νοεμβρηου καθως ἦνε φανερον τον ηβρα τον πατερα μας στην παραμυθηὰ ασθενη και ετελησε την διαθικην παροντος και του κυρ καλο Ἰωαννη ανεψιου μου και τον ἀδελφαδων μου . . . τορα που εμηρασαμε τα της διαθίκις μου γυρεβει και την αλλη συντροφια οπου να τον εβρη ο δικεος κρητής . . . ιδου οπου στελο το καταστηχο και το αβενταριο⁸⁵ οπου γραψαμε οτι και να ηύραμεν σερμεν ενα προς ενα της 15 Σεπτεμβρηου 1669 και εις της 22 ετελιοσαμε την ομολογηαν αυτης της συνδροφίας, θελο της στιλη και διαφοραις κόπιαις απο διαθήκαις αμαρτηρες και πήσταις απο αλλους μετροπολιτάδες . . . ανησως χορης προγιουδητζηον⁸⁶ τον δικεωματον μου θεληση να τον δόσετε τηποτες να ληψη απο τας κρησες που θελουν να φαν η αβουκατοι⁸⁷ δοστε του εκεινο που ο θς σας φωτηση αμη τι αλο να ηπω εγω, συντυχε και το μιχελη περουλι και τον σιορ Δομενεγον⁸⁸ . . . ο εφρεμ εσταθι πιστος εις την ζωϊ του στον πρεντζιπε⁸⁹ αυτὸν και λογιαζω αν γήρεβε αυτου τινας στο κολεγιο⁹⁰ τουν ηβρισκε . . . και δια τα αλλα τα ηντερεσα^{90α} μου ανησως και τα πεδια θελησουν να ελθουν ας ελθουν ηδε μη ας καθησουν αυτου ως να ελθω κεγω . . . ».

24

1693 Αὐγούστ. 27. Ὁ Λεοντάρης Γλυκὺς γράφει ἐξ Ἰωαννίνων πρὸς

τὴν «ὄν»=δέκα. Ὀνταλήκη συνεπῶς ἢ ἐπὶ τὸ ἀκριβέστερον «ὄντάμπιρ»=εἰς τὰ δέκα. ἔνα=δεκάτη.

84) intorno=περίπου.

85) inventario=εὐρετήριον, ἀπολογισμός.

86) pregiudizio=ζημία, βλάβη.

87) avvocati=δικηγόροι.

88) ἐννοεῖ τὸν Δομένικον (=Κυριάκον) Κοθώνην ἐξ Ἄρτης.

89) εἰς τὸν Δόγην.

90) τὸ Collegio ἐν τῇ Ἑνετικῇ Ἀριστοκρατίᾳ ἦτο κατὰ τι ὡς τὰ σημερινὰ Ὑπουργεῖα τῶν Ἐξωτερικῶν, Ἐσωτερικῶν καὶ Δικαιοσύνης ὁμοῦ. Ἐκεῖ εἰσήγοντο αἱ πλεον σοβαραὶ ὑποθέσεις, ἐκεῖ ἐλάμβανον χώραν αἱ ἀκροάσεις τῶν Πρεσβευτῶν κ.λ.π.

90α) interessi=συμφέροντα.

τὸν ἐν Βενετία ἀδελφόν του Νικόλαον... «τορα διδω εἰδησι τῆς αφεντίας σου ὅτι ὁ *Κυρ Διονυσίος*⁹¹ ὁ ακριβὸς μας φίλος ἐγινε πατριάρχης καὶ ευγαλεν τὸν Καλινικόν⁹² καὶ εὐθὺς μου ἔγραψε γράμμα καὶ μοῦ γυρεῦει βιβλία, παλιν δεμένα εἰς τόμους τρεῖς καθὼς περιεχονται εἰς τὸ χαρτί που θανῶ μεσα εἰς τὴν παρουσαν καὶ εἰς εὐθὺς θελετε τὰ φτιαση καὶ καθὼς σου γραφῶ εἰς τὴν ενθύμησιν θελεις καμει. Ἀν εἶνε καραβὶ νὰ τα στείλῃς εἰς τὴν Κωνσταντινουπολὶν πρὸς αὐτὸν ἠδὲ καὶ μοῦ τὰ στείλεις ἐμε τὸ συντομωτερον διότι μᾶς ἀγαπᾶ κατὰ πολλὰ καὶ ἄς γένη τὸ θέλμᾶ του χωρὶς ζημίαν μας. τῶρα σοῦ διδω εἰδησιν ὅτι χθες ἦλθε κατευοδιὸν ὁ Ἰωάννης Λάλος καὶ ἔλαβα τὸ γροπέτο⁹³ μὲ τὰ 200 τζεκυνια καὶ τὸ κουτι με τὰ δαχτυλιδία βουλωμένο...»

«Ὡς γραφεὶ ὁ παναγιώτατος νὰ δεθοῦν τὰ κατωθεν με τομαρι καὶ ρᾶζο πως γινονται αὐτοῦ καὶ πλουμια χρυσομενα ἀπὸ ἔξω πολλὰ ὁμορφα ἐπιτηδεια μὲ μπεργαμίνα.

τόμος πρῶτος

Παρακλητικὴ καὶ Σεπτέμβριος καὶ Ὀκτώβριος καὶ Νοέμβριος
καὶ Ἰανουάριος καὶ Εὐαγγέλια

ὁ δεύτερος τόμος

Παρακλητικὴ καὶ Φεβρουαριος καὶ μαρτιος καὶ ἀπρίλιος,
τριώδιον καὶ πεντηκοστάριον καὶ εὐαγγέλιων

τόμος τρίτος

Παρακλητικὴ, μαῖος καὶ Ἰουνιος καὶ Ἰούλιος καὶ Αὐγουστος
καὶ εὐαγγέλιον καὶ τυπικόν.

καὶ ἂν βρεθῇ καράβι δια νὰ πηγενῆ εἰς Κωνσταντινούπολιν στείλετε καὶ βάλε καὶ κανέναν διδάσκαλον νὰ τοῦ γραψῆ ἀπὸ μέρος σας γραφὴν μὲ ταῖς τζιριμόνιας⁹⁴ ὅπου πρέπει διότι αὐτὸς ἐπατριάρχευσε τῶρα ἀπὸ Ἰούλιον καὶ εἶναι σήμερον εἰς τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον καὶ εἶναι φίλος μας πολλὰ καὶ μὴ τοῦ γράψῃς τὸ κόστο μόνο γράψῃς μου ἐμενα, καὶ δὸς μου καὶ ντέμπιτο⁹⁵ δια αὐτὰ εἰδὲ καὶ διὰ τὴν Πόλιν δεν εἶναι

91) Εἶναι ὁ Λαρίσης Διονύσιος ὁ λεγόμενος Μουσελίμης, ὅστις ἐπατριάρχευσε πεντάκις (δρα Ἑκκλ. Ἱστορ. Μελετίου σελ. 467, καὶ 483) καὶ οὕτινος πλέκει τὸ ἐγκώμιον ὁ Μελέτιος ὡς ἐξῆς: «Εἶναι παρὰ πάντων ὁμολογούμενον ὅτι ὁ Μουσελίμης ἦν ἀνὴρ πεπαιδευμένος, ἐνάρετος, διδακτικὸς, διδάσκων τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἐπ' ἐκκλησίαις τὰς Κυριακάς καὶ ἑορτάς· νηστευτῆς, φιλακόλουθος.. τοιοῦτος ἦν ὅπου ὁ Κακαβέλας ἔχει μίαν φυλλάδα ὠραιότατην πρὸς ἐγκώμιόν του».

92) ὁ Προύσης.

93) =δεματάκι.

94) cerimonia=τελετῆ, ὑπόκλισις, αἱ κατὰ συνθήκην προσαγορεύσεις.

95) debito=χρέωσις.

ἔτοιμον καράβι στείλε μου τα εδῶ νὰ φροντίσω ἐγώ, ἰδὲ καὶ ἂν ὁ ἐξάδελ-
φός μας Ἰωαννης Ἱερομνήμων^α θέλει τιποτας ἀπὸ ἐκεῖνον, ἄς μοῦ γράψῃ
τί χρειάζεται νὰ γράψωμεν νὰ γίνῃ ἐκεῖνο που ὀρίσει καὶ ἄς κάμῃ ἐπι-
στολλὴν πρὸς αὐτὸν καὶ ἄς μοῦ τὴν στείλῃ καὶ ὅτι ζητήσῃ θὰ τοῦ γίνῃ...»

25

1693 Σεπτεμβρίου 3. Ὁ Πᾶνος Μαρούτζης γράφει ἐξ Ἰωαννίνων πρὸς
τὸν συμπέθερόν του Νικόλαον Γλυκύν... «εἰς τὴ στρατά τοῦ Κούτζη ἡ
σκιάδα^β Ἀρβανῖταις Κουρτεσιῶταις Μαζαρακιῶταις καὶ ἄλλοι ὡς σαράντα
ονόματα μου ἐπιραν τες δύο μπάλες σάγιες με οτι εἶχαν μέσα και ενα
σαῖσανά^γ του Κόνσολα φραντζέζου καὶ στη συντροφια ἦταν και ενας φτω-
χος πραγματευτῆς Ἰωανιτης καὶ τον εγδισαν και κεινον και με αφανισαν,
αφόντας εσταθηκε η σαγιαδα αλλο καζο^δ παρομοιο δεν ετρεξε και σε
παρακαλω στην ψυχη των γονεων σου να με λειμονιθῆς και να σταθῆς
υπερμαχος αυτου στην πρετανσιον^ε του ανεψιου μου του Ἰωαννη και να

α) ἀδελφός τοῦ Ἰωάννου Ἱερομνήμονος πλὴν τοῦ Πάνου ἦτο, ὡς εἶδομεν ἐν
τῷ Κεφ. Ζ', καὶ ὁ Μπαλᾶνος καὶ τοῦτον προφανῶς ὑπονοεῖ ἢ ἐνθύμησις ἢ ἀναφε-
ρομένη εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Νικολάου ἐν τῷ χωρίῳ Πορατζάνοι (Κονίτσης) ὑπὸ
χρονολογίαν 25 Μαΐου 1684 (ᾄρα Ἀθηναγόρα—Νέος Κουβαράς ἐν Ἑπειρωτ. Χρον.
1929 σελ. 14) καὶ ἐξ ἧς προκύπτει ὅτι ὁ ἄρχων Κύρ Μπαλᾶνος ἐξ Ἰωαννίνων ἐβόη-
θησεν εἰς τὴν ἀνακαίνισιν τοῦ Ναοῦ μὲ 40 ἀσλάνια. Ὅτι δὲ ὁ Μπαλᾶνος ἦτο ὁ Ἱε-
ρομνήμων καὶ ὄχι ἄλλος τις, τὸ μανθάνομεν ἀπὸ τὴν ἰδίαν ἐνθύμησιν καθ' ἣν εἶχε
τότε ἀποφασισθῆ νὰ μνημονεύωνται κάθε Σάββατον καὶ Κυριακὴν ἐν τῷ εἰρημένῳ
Ναῷ τὰ ὀνόματα «Νικολάου, Δέσπως καὶ τῶν τέκνων αὐτῶν». Καὶ οἱ γονεῖς τῶν
Μπαλάνου, Πάνου, καὶ Ἰωάννου ὀνομάζοντο, ὡς εἶδομεν, Νικόλαος καὶ Δέσπω.

Ἄλλ' οὐ μόνον εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Πορατζάνοι καὶ εἰς τὴν Μονὴν Γηρομερίου
(Κεφ. Ζ') καὶ εἰς τὸν ἐν Βενετίᾳ Ναὸν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ἐξεδηλώθη ἡ γενναιο-
δωρία τῶν Χριστιανικωτάτων τούτων τέκνων τῆς Ἑπείρου. Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὴν
φράσιν ἐκείνην τῆς Διαθήκης τοῦ Πάνου «καὶ εἰς τὸ μοναστήρη μ α ς τοῦ Μεγάλου
μου Σωτήρος εἰς τὸ νησί Ἰωαννίνων» ὑπὲρ οὗ ἀφήνει 16 τζεκίνια, εἰκάζομεν ὅτι οἱ
Ἱερομνήμονες, ἂν δὲν εἶνε οἱ κτήτορες τῆς Μονῆς ταύτης πάντως ὁμως συνεισέφερον
διὰ τὴν ἀνέγευσίν της. Καὶ δὲν ἀποκλείεται ἐπίσης νὰ ἐχρημάτισεν ἐν τῇ ἰδίᾳ Μονῇ
καὶ ὁ συγγενὴς τοῦ Πάνου—πιθανὸς θεῖός του—Θεόφιλος μοναχός (ᾄρα σελ. 113). Ἡ
Μονὴ τοῦ Σωτήρος μία ἀπὸ τὰς ἐξ παλαιᾶς Μονὰς ἐπὶ τῆς Νήσου—τὸν ἀριθμὸν
τῶν ὁποίων προσδιορίζει καὶ ὁ Ζῶτος Τζιγαράς διὰ τῆς διαθήκης του τῷ 1599, ἐπυρ-
πολήθη ὑπὸ τῶν Ἀλβανῶν κατὰ τὸ 1822 καὶ ἀνεκαινίσθη ἐκ βάρθρων τῷ 1851.
Ἐπὲρ τῆς Μονῆς ταύτης ἀφῆκε μικρὸν κληροδότημα καὶ ὁ πρωτεξάδελφος τῶν Ἱε-
ρομνημόνων Νικόλαος Γλυκὺς (Ἑπειρ. Χρον. τ. Ι' σελ. 24).

96) = Ταχυδρομικὸς σάκκος.

97) = περιστατικόν.

98) = ἀξίωσις.

με κομπατίρης⁹⁹ που δεν ερχόμε γριγορι θελο να ρεκουπεραρω¹ τιποτε αν μπορεσω απο της σαγιες... με αλλιν σου εστειλα τρις πίστες² των αρχιερεον μιαν του Ναυλακτου και Αρτης και αλλην του λαρισσης και τριτην του ελασσωνος προς εις ται μερη ταύτια αι διαθήκες γινονιε αμμιριτες... λαβε τορα την πιστην του βιυθρωτου και γλυκεοι καθως και ο Ιωαννινων κιρόνι τη διαθικιν του πατρος μου καθως εναι ισον τῆς διαθικης της δρακως γουῆς του βελισάριου μπερκου που την εκαμε μόνον με τον πνευματικον της και αυτα ολα να τα πρεξενταρης³ στην Κουραντία⁴ «...»

26

1693 Δεκεμβρίου 8. Ὁ αὐτὸς πρὸς τὸν ἐν Βενετίᾳ γαιμβρόν του Μιχαήλ Ν. Γλυκύν... «εἰς τας τεσσαρες του μηνος εγυρισα στην πατριδα και ηῦρα το αρχοντικό σας κυλά... ἦλθε και ὁ πολυχρονιασμένος ο Πασιας και καθὼς μπορει να γρικίσω σας εχι σε καλὴν υπολαριν... με τους κουρτεσιῶτες δὲν εκιμα τίποτες...»

27

1698 Ἰουλίου 5. Ὁ Λεοντάρης Γλυκὺς γράφει ἐξ Ἰωαννίνων πρὸς τὴν Χαίδων χήραν Ν. Γλυκέος: Ἐν ἀρχῇ καταφέρεται κατὰ τοῦ Μιχαήλ διότι προὐκάλεσε τὰς γνωστὰς διενέξεις ἐξ αἰτίας τῶν κληρονομικῶν ζητημάτων... «ἔκαμα -- συνεχίζει -- και ἐπίτροπον τὸν Νικόλα Καραγιάννη και αὐτὸς τὸ ἀμέλησε, τόρα σὲ παρακαλῶ ρότησε τὸν σινιὸρ μένεγο κοθῶνιν ἐξάδελφόν σου ἂν τζετιρη⁵ νὰ τὸν κάμωμε ἐπίτροπον ἐγὼ και αἱ ανεψιές σου διὰ νὰ μᾶς ρεκουπεράρει τὸ λάσον τοῦ μακαρίτου... μοῦ γράφεις και διὰ τὸν κύρ ζῶτον ἀνεψιόν σου πῶς δὲν τὸ ἀγαπᾶς νὰ γένη και διὰ τοῦτο ἔχοντας γνώμην τὴν ερχομένην Κυριακὴν νὰ κάμωμεν ἀριθῶνες τὸ αφισα και ὁ Θεὸς θέλει κάμι αλλιν κυβέρνησιν ἐγὼ διὰ ἀγαπην σας το ηθέλησι μάλιστα διὰ νὰ ἦ ἀξιὸς νὰ τὸν βοηθᾶται παντα διότι εἶναι λητζερεμο⁶ πεδι και ἀλέως ἄς εἶναι υπομονὴ ταῦτα μεν και ὁ Κς βοηθὸς τῆς αφεντίας

99) = συμπάσχω, συμπαθῶ.

1) = ἀνακτῶ, διασώζω.

2) = πιστοποιήσεις.

3) = παρουσιάσης.

4) = ἐκ τῆς λέξεως Quaranta=40, τὸ Τεσσαρακονταμελὲς Πολιτικὸν Δικαστήριον (Quarantia Civil) ἐν τῇ Ἑνετικῇ Ἀριστοκρατίᾳ.

5) accettare=δέχομαι.

6) ἡ λέξις ὀλίγον τι δυσνόητος. Πιθανῶς νὰ προέρχεται ἀπὸ τὴν Ἰταλικὴν leggereto=ἐλαφρὸ (και ὑπερθετ. βαθμὸς leggerissimo και leggerimo).

σου ἐν παντὶ καιρῷ» 1698 Ἰουλίου 5 εἰς Ἰωάννινα ἀδελφός της ηγαπη-
μενος καὶ εἰς τοὺς ὀρισμούς της, Λεοντάρη γλυκὺς⁷.

28

1698 Ἰουλίου 15 Ὁ Ζῶτος Δελήνδουρης γράφει ἐξ Ἰωαννίνων πρὸς
τὴν ἐν Βενετία θεῖαν του Χαΐδων Γλυκέος... «εγυρῖσα ἀπο το ταξίδι καὶ
ἦῦρα τὸ δικτυαίδι ποῦ μὴν εστῖλες καὶ ἴνε πολλὰ ὠμορφο.. στὸ δρόμο
ἀπέξω ἀπο τὴν Ἀδριανόπολιν ἴδα καὶ τὸν μιχέλι* μαζὺ μὲ τοὺς Καραγιαν-
ναίους πρὸ πηγεναν γιὰ τὴν Πόλλι... ο κύρ Λεοντάρης ἀγαποῦσε νὰ μᾶς
δοσι τὴν θυγατέρα του τὴν Βάσω καὶ ἴπε τοῦ θείου* πῶς θελω τὸν ζότον
διὰ γαμβρον καὶ ἐγὼ ἀποκρίθικα δτι ο λογος σου καὶ ἡ θεια θελήσετε νὰ
γένη, ὁμως ο διδασκαλος* μου εἶπε τὴν Κυριακὴ θα γένουν ἡ ἀραβῶνες...»

29

1702 Ἰουλίου 6. Ἡ Ἀγγελικὴ πρὸς τὸν σύζυγόν της Μιχαὴλ Γλυ-
κὺν εἰς Βενετίαν «... τορα ἴμαι νὰ γραψῶ της αφεντίας σου καὶ νὰ σου
ευχιθο γιὰ το σπιτι οπου το εκαμαν χοτζέτι⁸ καὶ νὰ δοσι ο Θεος νὰ
νε καλοριζικο νὰ ζησης ἡ αφεντια σου καὶ τα πεδια μας νὰ το κερδίσετε
καὶ νὰ κοπιασης γερὸς καὶ καλά.. το χοτζέτι τὸ εγβαλαν πολλὰ καλὰ καθος
θελι το γραψι καὶ ο γαμβρος καὶ ἡ αλλοι καὶ τα εξοδα τους μας επαγι-
σαν 2900 καὶ ἡ μαρτιρες ἡ τούρκοι επαγι ο ἀδελφος του μουφτὴ καὶ ο
αγιομαβριτης καὶ αλλοι, καὶ ρομεγι ἦταν ο καραγιαννης, αφεντης μου ο
γαμβρομαρκος καὶ αλλοι καὶ ο κοσταντής. ἦγες μεγαλι φιλια με τον κατη¹²
καὶ εγινε δεκιλης¹³ τῆς φεντίας σου καὶ το εδесе με καλους πούντους¹⁴
καὶ σαν ἔμαθε ο ζημουλας καὶ ντιλιος πῶς το εκαμαν χοτζετι, πῶς δεν
εσκασαν ἀπο το φαρμακι τους καὶ ἐπηγαν στο μουφτη¹⁴ νὰ εβγαλουν
φετουφᾶ νὰ το χαλαιοουν το χοτζέτι καὶ του ἴπε ο μουφτις πος καὶ χατζη-

7) τόσον ἢ παροῦσα—ἦς τὸ τελευταῖον μέρος δημοσιεύομεν ἐν φωτοτυπίᾳ—ὡς
καὶ αἱ ἄλλαι ἐπιστολαὶ ἐπιβεβαιοῦν δτι ἐγράψαμεν περὶ τοῦ Λεοντάρη Γλυκῆ, ὅτι δη-
λονότι ἦτο εἰς ἓκ τῶν ἐγγραμμάτων καὶ λογίων τῆς ἐποχῆς του (Ἑπ. Χρ. τ. Γ' σ. 85).

8) ἐννοεῖ τὸν Μιχαὴλ Γλυκύν.

9) ὁ θεῖος τοῦ Ζώτου Δελήνδουρη εἶναι ὁ ἱεροδιδάσκαλος Γεώργιος Σουγδουρῆς,
ἀδελφός ὡς προείπομεν τῆς Χαΐδως Ν. Γλυκῆ.

10) χοτζιτζέτι=ἀπόφασις δικαστοῦ, τίτλος ἰδιοκτησίας.

11) ὁ Καδῆς ἦτο εἰς παλαιότεραν ἐποχὴν ὁ μοναδικὸς Τοῦρκος δικαστὴς ὅστις
συνεκέντρωνεν εἰς τὰς χεῖράς του καὶ ἐδίκαζεν ἀπάσας τὰς πολιτικὰς καὶ ποινικὰς
ὑποθέσεις.

12) =πληρεξούσιος.

13) σημεῖα, διατάξεις.

14) ὁ ἱεροδίκης ὅστις ἠρμήνευε τοὺς νόμους καὶ ἐξέδιδε τὰς γνωμοδοτήσεις
(τουρκιστὶ «φετῶδες»).

ρετι¹⁵ βασιλικο να φερετε δεν το χάλνω οτι ἴνε καλὰ φκιασμένο. του αφεντος τοῦ θειου του εγραψες μια γραφη καὶ τοῦ εκακοφανηκε και την εδιχνε στον ενα και στον άλλο, αν ρωτας και για την υγια του τοπου μας σερονονται πρισκαλλια κοκινη και εβλογια και να ρωτησεις τους γιατροους δια τα πρισκαλλια οτι τα εβγανουν και μεγαλοι και ο Θεός βοηθος... τους μετροους δια τους στίλους του μισονταρα τους εστιλα τορα να στιλης καναβατασα δια στρώματα τηγανια σιδερένια μεγαλα και χολιαροπιρουνα και γουδια με τα γουδοχερια τους και το πανι δια τα σεντονια να μιν ἴνε τοσο ψηλο... ο μαστρονικος ο αφεντης σε παρακαλει να του φερης ενα διαμαντι να ινε οσαν σπιρι κεχρι σε ξυλο μεσα να κοφτη τα γιαλια... ο λεσαφης πολα σās προσκινά...»

30

1703 Νοεμβρίου 30. ὁ Πᾶνος Λεοντάρης Καραγιάννης γράφει ἐξ Ἰωαννίνων πρὸς τὸν Μιχαὴλ Γλυκὺν εἰς Βενετιάν... «ἐξάδελφέ μου¹⁶ ηλιπιζα να την απολαυσω γριγορα εδὸ... και δια τα οσα ορήζις να εχω την φροντιδα εις το αρχοντικό σας ουτε ελειψα ουτε θα λειψω, ὁ πανιε-

15) «χαζρέτι φετβά πέναχι» ἢ ἀπλῶς χαζρέτι εἶναι ἡ ἀπόφασις τοῦ ἀνωτάτου ἐν Κων|πόλει Μουσουλμάνου θρησκευτικοῦ ἀρχηγοῦ (τοῦ Σεῖχουλιολάμ).

16) συμπληροῦντες τὴν ὑπ' ἀρ. 3 ὑπόσημ. τοῦ παρόντος παραρτήματος καὶ ἔχοντες πρὸ ὀφθαλμῶν τὰ ἐν τῷ Η' Κεφαλαίῳ γραφέντα, συμπεραίνομεν ὅτι ὄντως ἡ Δέσπω, ἡ μήτηρ τῆς Μπενέτας Καραγιάννη ὡς καὶ τῶν Πάνου, Ἰωάννου καὶ Μπαλάνου Ἱερομνημόνων, ἦτο ἀδελφὴ τοῦ Μιχαὴλ Γλυκέος, τοῦ πατρὸς δηλονότι τῶν Νικολάου καὶ Λεοντάρη, οἵτινες εἶνε συνεπῶς πρωτεξάδελφοι τῶν ἀδελφῶν Ἱερομνημόνων (δρα καὶ διαθήκην τοῦ Πάνου) καθὸ υἱοὶ δύο ἀδελφῶν. Ἡ Μπενέτα, ὡς προεῖδομεν, συνεζεύχθη τὸν Λεοντάρη (ἢ ἐπὶ τὸ Ἱταλικώτερον Λεονάρδον) Καραγιάννην καὶ υἱοὶ τούτων εἶνε ὁ ἐν Βενετία ἀποθανὼν εὐεργέτης Νικόλαος καὶ ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, οἵτινες εἶνε συνεπῶς δεῦτεροι ἐξάδελφοι τοῦ Μιχαὴλ Γλυκέος. Τοῦτο ἄλλως τε ἐπιβεβαιοῖ καὶ ὁ ἴδιος Μιχαὴλ εἰς τινὰ ἐπιστολὴν του. (δρα Ἡπ. Χρ. 1929 σελ. 65). Ἐν τῷ φακέλλῳ 1026 Inquisitori di Stato ἀνεύρομεν δικογραφίαν τινὰ ἀφορῶσαν τοὺς Καραγιανναίους. Ἐκ ταύτης προκύπτει ὅτι ὁ Νικόλαος Λεοντάρη Καραγιάννης μετὰ τὸν πρόωρον θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ του Πάνου ἐπισυμβάντα τῷ 1706, μεθ' οὗ ἦτο συνεταῖρος, προσεπάθησε νὰ οικειοποιηθῇ τὴν περιουσίαν τοῦ συνεταρισμοῦ. Εἰς τὰς διενέξεις ταύτας οἱ ἀρχοντες Καραγιανναῖοι ἀνέμιξαν καὶ τὸ Οἰκουμ. Πατριαρχεῖον, ὅπερ ἐξέδωκε κατ' ἀρχὰς ἀφορισμὸν κατὰ τῶν ἀνεψιῶν τοῦ Νικολάου, ὃν ὁμοῦ βραδύτερον ἤρεν ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Παῖσιος^α, ὡς τοῦτο γίνεται δῆλον ἐκ γράμματος ὅπερ ἀπευθύνεται πρὸς τὸν Σεβασμιώτατον «Μητροπολίτην Ἰωαννίνων καὶ Ἐξαρχον Κερκύρας». Τὸ γράμμα τοῦτο δὲν φέρει χρονολογίαν, ἀλλ' εἶναι σύγχρονον σχεδὸν τοῦ ἐπομένου ἐγγράφου.

α) ὡς γνωστὸν ὁ Παῖσιος ὁ Β'. ἐπατριάρχευσε τὸ α' ἀπὸ τοῦ 1726—1733 (πρὸβλ. Πίνακας Γεδεῶν σ. 628).

ρώτατος¹⁷ εὐρίσκεται πρὸ πολλοῦ εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ θὰ σταθῆ ἕως τὸν ερχομενον Σεπτέμβριον. Ὁ πολυχρονισμένος Πασιᾶς εὐρίσκεται καὶ αὐτός ἐκεῖ εἰς τὴν Πολλὴ καὶ ἐπηρεε πάλιν σαντζακὶ¹⁸ καὶ τώρα τον αναμενουμε ομως τώρα πάλι γροικοῦμε καὶ ἀλλες ἀνωμαλίες καὶ ο Θεὸς να τα κυβερνηση καὶ να λειρηνεύσουν πρὸς κιβερνησιν του κόσμου . . .».

31

1705 Ἰουνίου 23. Ἡ Ἀγγελικὴ γράφει ἐξ Ἰωαννίνων πρὸς τὸν ἐν ἐν Βενετία σύζυγόν της Μιχαὴλ Ν. Γλυκύν . . . «+Τιμιωτατε καὶ ευγενεστατε αφέντι την αφεντιάν σου δουληκος καὶ ακρηβὸς προσκυνὸ καὶ σου

Μὲ τὸ μέρος τοῦ ἐν Βενετία Νικολάου Καραγιάννη εἶχε τότε ταχθῆ ὁ Μητροπολίτης Ἰωαννίνων Ἱερόθεος οὐτινος ἀνεύρομεν ἀπόσπασμα ἐπιστολῆς—μετεφρασμένον εἰς τὴν Ἰταλικὴν ἐκ τοῦ πρωτοτύπου—καὶ ὑπὸ χρονολογίαν 13 Ἰουνίου 1731. Πολλοὶ δ' ἀφ' ἑτέρου προύχοντες τῶν Ἰωαννίνων ὑπερήσπιζον τοὺς υἱοὺς τοῦ Πάνου Λεοντάρη Καραγιάννη κατὰ τῶν βλέψεων τοῦ Νικολάου καὶ ἰδοῦ ἀντίγραφον πιστοποιητικοῦ μετεφρασμένου ἐκ τοῦ ἑλλην. πρωτοτύπου εἰς τὴν Ἰταλικὴν καὶ ἐκ ταύτης παρ' ἡμῶν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν «οἱ ὑποφαινόμενοι πιστοποιοῦμεν ὅτι ὁ Λεοντάρης Καραγιάννης εἶχε δύο υἱοὺς τοὺς Νικόλαον καὶ Πάνον καὶ δύο θυγατέρας τὴν Μπενέταν β καὶ Ζαμπέταν γ, αἵτινες εἶχον ὑπανδρευθῆ ζῶντος τοῦ πατρὸς των. Τὸν Νικόλαον εἶχε στείλει ὁ πατὴρ του εἰς Βενετίαν εἰς τὸ κατάστημα τοῦ Πάνου Ἱερομνήμονος ἵνα μάθῃ τὰ τοῦ ἐμπορίου καὶ εἶτα ἤνοιξε ἴδιον γραφεῖον διὰ κοινὸν λογαριασμόν. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Λεοντάρη, ἔμεινεν ὁ Πᾶνος ἐδῶ ἐν Ἰωαννίνοις εἰς τὸ κατάστημα καὶ ὁ Νικόλαος εἰς τὸ τῆς Βενετίας καὶ εἰργάζοντο συνεταιρικῶς μέχρι τοῦ 1706 ὅτε ἀπεβίωσε ὁ Πᾶνος, ἀφήσας τρία παιδιὰ εἰς τρυφεράν ἡλικίαν, δύο ἀρσενικά τὸν Λεοντάρην καὶ Θωμᾶν καὶ ἐν θῆλυ τὴν Ζαμπέταν καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Πάνου ὁ Νικόλαος ἐγίνε κύριος ὅλης τῆς κοινῆς καὶ ἀδαιρέτου περιουσίας» Ἰωάννινα τῆ 31 Μαρτίου 1730. Οἱ πιστοποιοῦντες : Ἀναστ. Μαρούτζης, Πᾶνος Θεοδοσίου, Νικόλαος Γλυκός, Ζαχαρίας Σελέκης, Ἰωάννης Γεωργούσης, Δρόσος Ἀναστάσιος, Γιαννοῦσος Μακρῆς, Κωνσταντῖνος Βούδας, Κώστα Μπισπινιώτης, Κώστας Θεοδοσίου, Ἀναστάσιος Μάρκου, Γεώργ. Ράπτης, Κώστας Μάρκος, Ζῶτος Λαμπαντισιώτης, Γ. Κοσμᾶς, Γ. Θόδος, Νικολ. Μποργάτης, Γ. Λαμπαντισιώτης, Ἀναστ. Παππαφίλος, Ἀλέξιος Ἰωάννου, Ἀναστάσιος Σίμωνος, Πᾶνος Παρασκευᾶς, Διαμάντης Διαμάντη, Στάθης Ἀβνίδης, Ἀθαν. Μοσπινιώτης, Μάξιμος Σιάτρας, Λάμπρος Πάλλης, Νικολ. Μπέρκος».

Δύο τινὰ ἐνδιαφέροντα ἱστορικὰ στοιχεῖα μᾶς παρέχουν τὰ ἀνωτέρω ἔγγραφα: Ἰον ὅτι ὁ Μητροπολίτης Ἰωαννίνων κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην (1730/31) ἔφερε τὸν τίτλον μόνον τοῦ Ἐξάρχου Κερκύρας οὐχὶ δὲ καὶ τὸν «πάσης Ἠπείρου»—ἀπονεμηθέντα εἰς μεταγενεστέραν ἐποχὴν—καὶ 2ον ὅτι ὁ Ἱερόθεος Ράπτης ἦτο τῷ 1731 Μητροπολίτης Ἰωαννίνων καὶ σφάλλεται προφανῶς ὁ Μυστακίδης θεωρῶν αὐτὸν ἀρχιερατεύσαντα μέχρι τοῦ 1722.

β) Μπενέτα ἐκ τοῦ Benedetta=Εὐλογημένη, Εὐλογία· αὐτὴ συνεζεύχθη τὸν Χριστόδ. Μαρούτσην.

γ) Ζαμπέτα ἐκ τοῦ Elisabetta=Ἐλισσάβετ.

17) ὁ Ἰωαννίνων Κλήμης.

18) ἐπαρχία.

φηλὸ το χερί, του δημητρι και γιάνη¹⁹ τους φηλω τα ματια, τα παιδιά μας τὴν αφεντηα σας πολλα προσκινουν . . . εσπληνύστηκα πολλα οπου μου γραφισ οτι ηθελες να κοπιασης και παλε εμηνες οτι ο δημητρις δεν ημπορει μοναχος να κυβερνηση και ελπηξο να κοπηασης γρίγορα και να βαλης και το σπητι σου σε μια στρατα και σε μηα κυβερνισι και να μη σε τραβουν η χρεοφιλετες του πανου στρατι . . .».

32

ὁ Ἀθηνῶν²⁰ Μελέτιος²¹ πρὸς τὸν ἐν Βενετία Δημήτριον Μιχ. Γλυ-

19) οἱ ἐν Βενετία δύο υἱοὶ της.

20) ἐνθα ἦν Μητροπολίτης ἀπὸ τοῦ 1703.

21) ὁ Μελέτιος Μῆτρος, ὁ Πρύτανις τῶν Ἑπειρωτῶν λογίων, ἐγεννήθη ἐν Ἰωαννίνοις τῷ 1661 καὶ ἀπέθανεν ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ 1714 ἤτοι εἰς ἡλικίαν 53 μόλις ἐτῶν. Διδάσκαλος ἐν τῇ σχολῇ Ἐπιφανείου Ἡγουμένου, εὐθὺς ἄμα τῇ ἰδρύσει αὐτῆς, ἀνηγορεύθη εἰτα Μητροπολίτης Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης (1692) καὶ ἀπὸ τοῦ 1703 ἀνῆλθεν εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν τῶν Ἀθηνῶν θρόνον. Ἀνεδείχθη δὲ εἰς ἀπὸ τοὺς πολυγραφωτέρους, πολυμαθεστέρους καὶ δοκιμωτέρους συγγραφεῖς, ἀφήσας ἀνέκδοτα πολυειδῆ συγγράμματα, ἐκ τῶν ὁποίων—μετὰ τὴν τελευτὴν του—ἐξετυπώθησαν μόνον ἡ Γεωγραφία τῷ 1728 καὶ ἡ Τρίτομος Ἐκκλησιαστικῆ Ἱστορία τῷ 1783. Τὰ μὴ ἰδόντα τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος εἶνε τὰ ἑξῆς :

1) Τοῦ πανιερωτάτου λογιωτάτου Μητροπολίτου Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης κυρ. κυρ. Μελετίου, εἰσαγωγή διαφόρων ἀκουσμάτων καὶ ἱατρικῶν^α (χειρόγρ. ἐκ φύλ. 128 εἰς 8ον ἐν τῇ Βιβλιοθ. τῆς Ἀγιορειτικῆς Μονῆς τοῦ Παντελεήμονος) β.

2) Μελετίου τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων εἰς ἅπασαν τὴν τῆς λογικῆς τοῦ Ἀριστοτέλους μέθοδον εἰσαγωγή (Βιβλιοθ. Ἀγιορειτ. μονῆς Σηροποτάμου—χειρόγραφον).

3) τοῦ Σοφωτάτου καὶ λογιωτάτου Ἀρχιερέως, Μητροπολίτου Ἀθηνῶν κυρ. κυρ. Μελετίου τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων, σὺν τῇ τοῦ Θεοῦ Παλάμη, Ἐπιτομῇ τῆς Ἀστρονομίας (χειρογρ. ἐκ φύλ. 250 ἐν τῇ Βιβλ. τῆς Ἀγιορ. Μονῆς Παντελεήμονος).

4) περὶ τῆς τοῦ Ἄθω Ἀρχαιότητος πόθεν εἶλαβε τὴν κλησιν, ἐκ ποίων ἑκατοκεῖτο καὶ πότε ἤκμασε καὶ ἠῤῥησε, κατὰ τὸν Μελέτιον τὸν Γεωγράφον (χειρόγρ. ἐκ σελ. 69 ἐν τῇ Βιβλ. μονῆς Παντελεήμονος τοῦ ἁγ. Ὁρους).

5) Μελετίου Ἀθηνῶν, Ρητορικῆ διαλαμβάνουσα περὶ τοῦ πῶς δεῖ ὁμιλίαν συγγράφειν, περὶ τῶν γενῶν καὶ διαιρέσεως τῆς ὁμιλίας (χειρόγρ. ἐκ κεφ. 10 ἐν τῇ Βιβλιοθ. Ἀγιορειτ. Μονῆς Ἐσφιγμένου).

6) ἑρμηνεῖα σύντομος περὶ τῆς πανόλιδος ἢ πανοῦκλας ὑπὸ Μιχαὴλ Ἱερέως τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων (χειρόγρ. ἐν Βιβλ. μονῆς Σηροποτάμου—Ἀγ. Ὁρους).

Τὸν Μελέτιον ὁ κ. Δ. Σ. Μπαλάνος (Ἠπ. Χρ. 1930 σ. 234) καταλέγει μεταξὺ τῶν ἀποφοίτων τῆς Μπαλαναίας Σχολῆς, τῆς τοῦ Γιόνμα δηλονότι ἣτις ἐπωνομάσθη οὕτως ἐκ τοῦ ἐπὶ τεσσαρακονταετίαν διδάξαντος ἐν αὐτῇ Μπαλάνου Βασιλοπούλου. Καθ' ἡμᾶς ὁ Μελέτιος πιθανὸν νὰ ἐχρημάτισε μαθητῆς τῆς τοῦ Γιόνμα Σχολῆς—ὡς

α) οὐδόλωσ ἀπορον ἂν ὁ Μελέτιος ἐπραγματεύθη καὶ ἱατρικὰ ζητήματα, δεδομένου ὅτι ἐν Ἰταλίᾳ ἐνθα ἐτελειοποίησε τὰς σπουδὰς του, ἢ φιλοσοφικῆ ἐδιδάσκετο ὁμοῦ μετὰ τῆς ἱατρικῆς.

β) Πρβλ. Σ. Λάμπρου, Ἀγιορειτικοὶ Κώδικες.

κύν, γράφει ἐξ Ἰωαννίνων «Ἐντιμότητα καὶ εὐγενέστατε Κύρ Δημήτριε εἴης θεόθεν ὑγιαίνων καὶ εὐδαιμονῶν.—προέγραψα εἰς τὴν ἐντιμότητά σου καὶ ἐξ Ἀθηνῶν ὅπου διὰ τὸ βιβλίον διὰ ἰδίων τῆς ἐπιστολῶν μου ἐσημείωνεν διὰ νὰ τῆς πέμψω νὰ βάλλη εἰς τύπον, ἰδὸν τάνῦν ὅπου χάριτι Θεοῦ ἔλθων εἰς τὴν πατρίδα συνωμίλησα καὶ μετὰ τοῦ ἐνδοξοτάτου τῆς πατρὸς περὶ αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως, τὸ ὁποῖον βιβλίον μὲ τὸ νὰ μὴν ἦνρα τάνῦν ἀνθ.ν ὅπου νὰ ἔλθῃ κατ' εὐθείαν αὐτοῦ, τὸ ἄφησα εἰς χεῖρας τοῦ λογιωτάτου παπακὺρ ἀναστασίου²² ὥστε νὰ εὔρεθῇ ἄνθρωπος εἰς τοῦ ὁποίου τὰς χεῖρας νὰ τὸ παραδώσῃ διὰ νὰ μὴν ἤθελεν περιπέσει καὶ ὑστερηθῶμε δεκαετοῦς κόπου ὅπου κατηναλώσαμεν δι' αὐτὸ²³ χάριν τοῦ ἡμετέρου Γένους· μένει λοιπὸν εἰς τὴν ἐνδοξότητά σου νὰ τὸ κρίνης ἂν ἴσως καὶ ὀρίζετε νὰ κάμητε τὰ ἔξοδα εἰς τοὺς τύπους, δι' αὐτὸ εἶστε νοικοκυρέοι νὰ ἀποτελέσητε ὅτι ὀρίζετε, εἰδὲ ἄλλως καὶ ἠθέλετε ἀναβάλλει καιρὸν ἴσως νὰ ὑποπτεύσητε πῶς δὲν πωλεῖται καὶ νὰ ἔχητε τὴν προσήκουσαν ὠφέλειαν, γράφω θετικῶς εἰς τὴν ἐντιμότητά σας ὅτι κάμετε τὸν λογαριασμὸν πόσα ρεάλια τρέχουν καὶ ὅλα τὰ ἔξοδα ὅπου νὰ τυπωθοῦν ἓνα λαδύρο²⁴ ἦτοι χίλια πεντακόσια βιβλία ἢ δύο χιλιάδες καὶ γράψε μου μὲ πρώτην οκαζιὸν²⁵) διὰ νὰ ἐγχειρήσω τὰ ἔξοδα ἐκεῖ ὅπου ὀρίσητε καὶ νὰ ἔχω ἐγὼ τὰ βιβλία ὡσὰν ὅπου εἶμαι βέβαιος ὅτι τὸ βιβλίον μὲ τὸ νὰ εἶναι ὠφέλιμον καὶ εἰς κάθε ἄνθρωπον συμβάλλον, θέλουσι πωληθῆ μὲ ὠφέλειαν ὅλα τὰ βιβλία τὸ συντομώτερον, τοῦτο τῆς τὸ σημειῶ πρὸς ἀσφάλειαν διὰ νὰ βαλθῆ εἰς τοὺς τύπους καὶ νὰ μὴν παραπέση καὶ ὅποιον κρίνητε εὐλογον ἀπὸ τὰ δύο, ἀποτελέσατε καὶ νὰ ἔχω τὴν εἶδησιν. ἤξεύρω τὴν ἐνδοξότητά σας ὅτι εἶστε ἀρκετοὶ νὰ συλλογισθῆτε τὴν κάθε περι-

ἀναφέρει καὶ ὁ ἀνώνυμος βιογράφος του—ἀλλὰ πολὺ πρὶν ἢ ἐν αὐτῇ ἀρξῆται τῆς διδασκαλίας του ὁ Μπαλᾶνος Βασιλόπουλος. Οὐδ' ἦτο ἄλλως τε δυνατόν, ὁ Μελέτιος, κατὰ 34 ὅλα ἔτη πρεσβύτερος τοῦ Μπαλάνου, νὰ ὑπῆρξε μαθητῆς του. Καὶ δὴ τῷ 1695 β' ἔτος γεννήσεως Μπαλάνου, ὁ Μελέτιος ἦτο ἤδη Μητροπολίτης Ναυπάκτου καὶ Ἀρτης.

22) Ὑπονοεῖ τὸν ἱερέα Ἀναστάσιον Παπαβασιλείου τὸν καὶ ἀφιερῶσαντα ἐπιγραμμά τι εἰς τὸν Μελέτιον (βλ. Ἑπ. Χρ. Γ' σελ. 74).

23) πρόκειται περὶ τῆς Γεωγραφίας του, ἣτις ὁμοῦς ἐξετυπώθη μετὰ 20 περίπου ἔτη. Ἐπὶ ὀλόκληρον δεκαετίαν ἐκοπίασε διὰ τὴν σύνταξιν ταύτης καὶ κατὰ τοῦτο διαψεύδει τὸν ἀνώνυμον βιογράφον του, ἀναγράφαντα ὅτι μόνον τρία ἔτη κατηνάλωσεν ὁ Μελέτιος διὰ τὴν Γεωγραφίαν (Γεωγραφ. ἔκδ. 1728—βίος Μελετίου).

24) =ἔργον.

25) =εὐκαιρίαν,

β, β) πρβλ. χρονολογίας ἐν ταῖς προσωπογραφίαις των ἐν Ἑπ. Χρον. Γ' σελ. 74 καὶ 134.

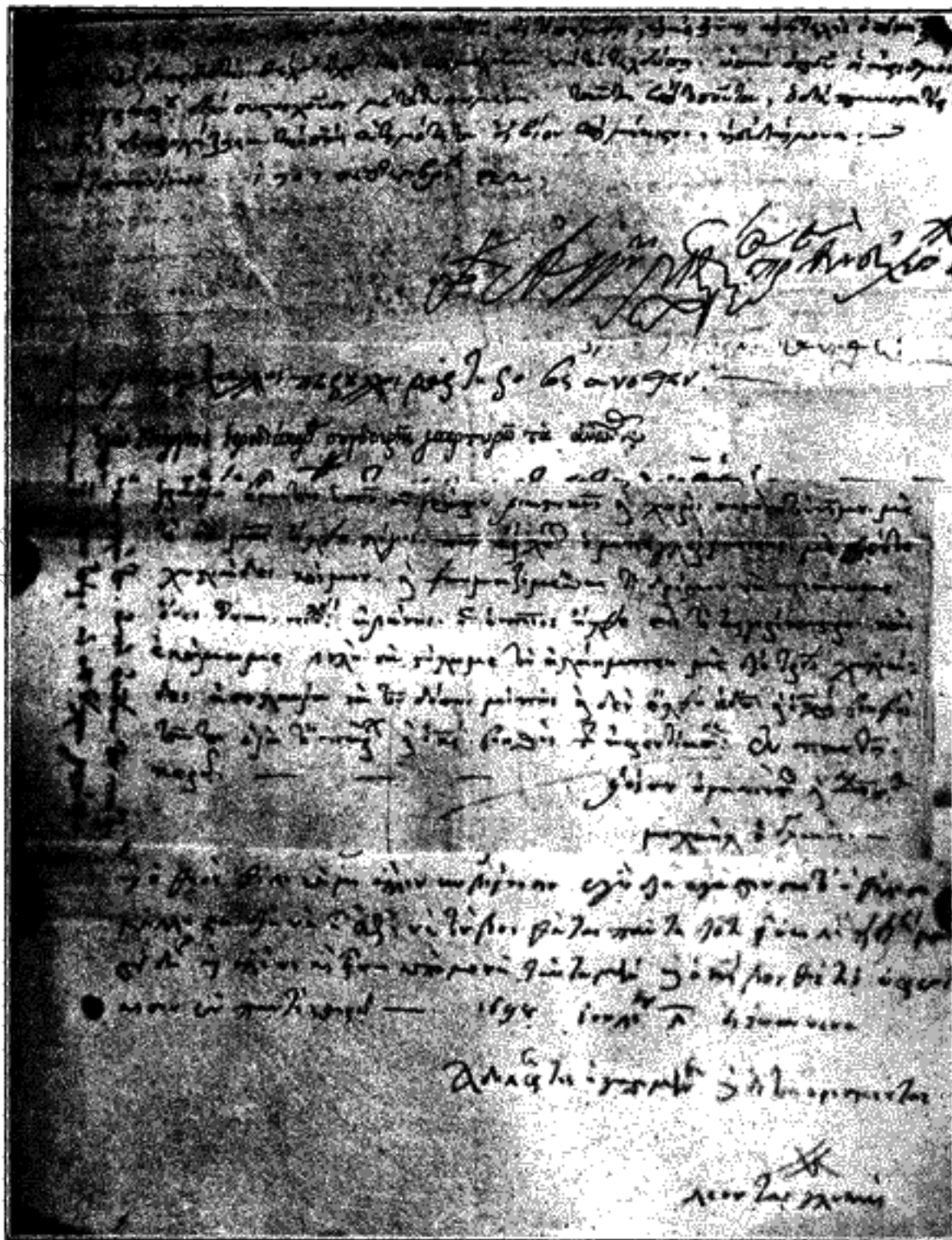
στασιν ὅπου χρειάζεται αὐτὸ τὸ βιβλίον ἀλλὰ νὰ τῆς δόσω καὶ ἐγὼ ὀλίγην ἐνθύμησιν σημειῶ α' ἀναγκαῖον εἶναι ὅτι πρέπει νὰ πάρετε ἕνα πριβιλέγιον²⁶ ἐκ τῆς Γαληνοῦταις Ἀριστοκρατείας διὰ τοῦ ὁποίου κανεὶς ἄλλος ἄδεια νὰ μὴν ἔχη εἰς δέκα ἢ δέκα πέντε χρόνους νὰ τυπώσῃ καὶ ποιήσῃ τὴν προσήκουσαν ὡσὰν ὅπου εἶναι πρῶτον καὶ τοιαύτη συνήθεια εἶναι. β' οἱ χαρακτῆρες νὰ εἶναι ψιλοί, αὐτοὺς ὅπου ἐχαράζοντο ὄντας ὁ κύρ Μιχέλης αὐτοῦ, ἐπειδὴ καὶ μοῦ τοὺς ἔδειξε καὶ εἶναι ὠραιότατοι καὶ καθαροὶ γ' ὁ διορθωτῆς νὰ εἶναι ἀρκετὸς νὰ βάλῃ ἐπιμέλειαν καὶ νὰ παραβάλλῃ κάθε φύλλον τυπωμένον μὲ τὸ πρωτότυπον διὰ νὰ μὴ συμβαίνουσι σφάλματα ὡσὰν ὅπου δύναται εὐκόλως ὁ τυπογράφος νὰ λανθάνηται εἰς τὴν σύνθεσιν μὲ τὸ χειρόγραφον, διὰ τοῦτο χρειάζεται μεγάλη ἐπιμέλεια εἰς τὸν διορθωτῆν νὰ τὸ θεωρήσῃ μία καὶ δύο, διὰ τε τὴν ὀρθογραφίαν καὶ διὰ νὰ σημειώσῃ καὶ τὸν πίνακα τῶν ὀνομάτων ὅτι εἰς αὐτὸν στέκεται τὸ ὄλον. "Ὅθεν λογιάζω ἂν εἶναι ὁ κύρ Μεθόδιος" αὐτοῦ θέλει τὸν συντύχει νὰ λάβῃ αὐτὴν τὴν ἐπιστάσιαν καὶ τὴν φροντίδα καὶ δι' ἀγάπην μας καὶ διὰ χάριν τοῦ Γένους καὶ εἰς τὸν ὁποῖον γράφω καὶ ἐγὼ περὶ αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως καὶ σᾶς πέμπω τὸ γράμμα ἀβούλωτον καὶ ἂν σᾶς φανῇ εὐλογον δόστε του ἢ ὅπως ἄλλως ὀρίσητε, μόνον νὰ γένη μὲ μεγάλην ἐπιμέλειαν ἢ διόρθωσις, περὶ δὲ τῶν ἄλλων ἦτοι διὰ τὸ χαρτὶ καὶ εἴτι ἄλλο συστατικόν του, ἢ ἀγγίνοιά Σας εἶναι ἀρκετὴ νὰ τὰ προσδιορίσῃ. Ἐγὼ λοιπὸν ἄλλο δὲν τῆς σημειῶ παρὰ τὴν παρακαλῶ νὰ τὴν πολυετήσῃ ὁ Θεὸς δι' ἀγάπην μας καὶ διὰ τὴν χάριν τοῦ Γένους διὰ τὸ ὁποῖον ἔκοπίασα τόσον χρόνον νὰ μὴν τὸ ἀφήσητε νὰ παραπέσῃ. Διὰ τὸν πίνακα ἄφησα λόγον εἰς τὸν ἄνωθι Παπα κύρ Ἀναστάσιον νὰ τὸν τελειώσῃ, ἀλλὰ ἂν τύχῃ²⁷ νὰ εὐρεθῇ ἄνθρωπος ὅπου νὰ ἔλθῃ αὐτοῦ, ἅς τὸ πέμπῃ καὶ ἅς εἶναι ἀτελής καὶ ὁ πίναξ, ἐπειδὴ καὶ ὁ διορθωτῆς θέλει ἔχει τὴν ἐπιμέλειαν νὰ τὸν τελειώσῃ ὡσὰν ὅπου οἱ ἀριθμοὶ τοῦ χειρογράφου δὲν συστοιχοῦσι μὲ τὰ τυπωμένα. Ταῦτα ἐπὶ τοσοῦτον, ὁ δὲ Πανοικτίρμων Θεὸς διαφυλάξειεν τὴν σὴν ἐντιμότητα εἰς βίον ἐπιμήκιστον καὶ εὐδαίμονα. Ἀπὸ Ἰωαννίνων 1707 Σεπτεμβρίου 22.

+ ὁ Ἀθηνῶν Μελέτιος πρὸς Θν εὐχέτης

26) = προνόμιον.

27) Πρόκειται περὶ τοῦ Μεθοδίου τοῦ Ἀνθρακίτου, ὅστις, ὡς εἶδομεν ἀλλαχοῦ, ἦτο τότε (1707) ἐν Βενετία.

28) τὰ ἀπὸ τῆς λέξεως ταύτης μέχρι τέλους, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς ὑπογραφῆς, δημοσιεύομεν περαιτέρω ἐν φωτοτυπίᾳ.



Φωτοτυπία τεσσάρων διαφόρων εγγράφων εκ των εν τῷ φακέλλῳ
No 52 Duca di Candia εὑρισκομένων.

*Εκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω :

- α) τὸ τελευταῖον τμῆμα τῆς ὑπ' ἀρ. 32 ὀλογράφου ἐπιστολῆς, τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων Με-
λετίου τοῦ Μήτρου, Μητροπολίτου Ἀθηνῶν μετὰ καὶ τῆς ὑπογραφῆς του.
- β) ἡ ὑπογραφή τοῦ Ἱεροδιακόνου Γεωργίου Σουγδουρῆ ἐκ τινος ἐγγράφου τοῦ 1673 α
ἐν τῷ ὑπογράφει ὡς μάρτυς ὁμοῦ μετὰ τοῦ ἐξ Ἀθηνῶν πραγματευτοῦ Μιχαὴλ Περούλη.
- γ) τὸ τελευταῖον τμῆμα τῆς ὑπ' ἀρ. 17 ὀλογράφου ἐπιστολῆς τοῦ Μιχαὴλ Ν. Γλυκέος
ὡς καὶ ἡ ὑπογραφή του.
- δ) ὁμοίως καὶ τοῦ Λεοντάρη Γλυκέος ἐκ τῆς ὑπ' ἀρ. 27 ἐπιστολῆς.

ε) πρὸ τοῦ ἔτους τούτου οὐδαμῶς συνητήσαμεν τὸν Σουγδουρῆν κατὰ τὴν ἐρευνανζτῶν Ἀρχείων.
*Εκ δὲ τῶν δημοσιευομένων ἐπιστολῶν καταφαίνεται ὅτι οὗτος παρέμεινε διαρκῶς ἐν Βενετίᾳ καὶ Παδοῦῃ
πρὸς ἐτελειοποίησιν τῶν σπουδῶν του καὶ δὴ μέχρι καὶ τοῦ 1681 ὅτε ὡς εἶδομεν ('Πικ. Χρ. I' σελ. 55, προ-
χειρίσθη εἰς πρεσβύτερον.

Καὶ ὀλίγα περὶ Μουσταφᾶ . . . Γλυκῆ

Ἀπομένει τώρα νὰ εἰπώμεν ὀλίγα τινὰ περὶ τοῦ Μουσταφᾶ. Ὁ Μιχαὴλ γράφων πρὸς τὸν πατέρα του (ἐπιστ. ἀρ. 2) τὸν ὀνομάζει «πεδί μας» ὑπὸ τὴν ἔννοϊαν ἀναμφιβόλως τοῦ μικροῦ ὑπηρέτου. Καὶ σήμερον ἔτι ἐν Ἰωαννίνοις, τοὺς νεαροὺς ὑπαλλήλους οὕτως ὀνομάζουσιν. Εἰς ἄλλην ἐπιστολὴν ὁ Μιχαὴλ ἀναφέρον τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας τοῦ θεῖου του Λεοντάρη, διὰ τὴν διατροφὴν τῶν ὁποίων εἶχεν ἐπιφορτισθῆ, σημειώνει: «δύο κοπέλες καὶ τρεῖς παιδοπούλες»—καὶ εἶνε αὐταὶ αἱ πέντε θυγατέρες τοῦ Λεοντάρη Γλυκῆ, περὶ ὧν γίνεται μνεῖα καὶ ἐν τῇ διαθήκῃ τοῦ Νικολάου—καὶ ἓνα «κοπέλι»—καὶ τοῦτο εἶναι ὁ Μουσταφᾶς—Ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλας δύο ἐπιστολάς γίνεται λόγος περὶ τοῦ Μουσταφᾶ. Καὶ εἰς μὲν τὴν ὑπ' ἀριθ. 10 ὁ Μιχαὴλ καταλέγει μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐξόδων καὶ τὸν «καθημερινὸν «λουφὲν» τοῦ Μουσταφᾶ, εἰς δὲ τὴν ὑπ' ἀριθ. 14, ὁ αὐτὸς διατυπώνει ἔγγραφον διαμαρτυρίαν πρὸς τὸν πατέρα του Νικόλαον, διότι ὁ θεῖός του, μετὰ τῶν χωραφίων²⁹ τῆς Καρίτσας, ἅτινα μετεβίβασεν εἰς τὴν κυριότητα τοῦ Μουσταφᾶ, περιέλαβε καὶ ἐν ἀνήκον τῷ Σουγδουρῆ καὶ ζητεῖ τὴν παρέμβασιν τοῦ πατρὸς του ἵνα διασωθῆ τὸ κινδυνεῦον χωράφι.

* *

Καὶ εὐλόγος γεννᾶται ἤδη ἡ ἀπορία: διατὶ ὁ Μουσταφᾶς, ὁ ὑπηρέτης τῶν Γλυκέων, ἀπῆλθε τόσων περιποιήσεων ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Λεοντάρη; Τὴν ἀπάντησιν μᾶς δίδει αὐτὴ αὕτη ἡ ἐποχὴ τῆς τρομοκρατίας—ἧς ἀμυδρὰν μόνον ἰδέαν μᾶς παρέχουν αἱ δημοσιευόμεναι ἐπιστολαὶ—καὶ ὑπ' ἣν διῆγον ὑπὸ τὸ πέλμα τοῦ κατακτητοῦ οἱ Χριστιανοὶ τῶν Ἰωαννίνων, οἱ ὅποιοι ἦσαν ἠναγκασμένοι νὰ κολακεύουν τοὺς Τούρκους καὶ νὰ τοὺς προσλαμβάνουν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν των, ἵνα τοὺς μεταχειρίζωνται ἐν εἴδει... ἀλεξικεραύνου κατὰ τῶν ἐξωθεν ἐνσκηπτόντων... κεραυνοβόλων διωγμῶν. Καὶ ὁ Λεοντάρης ὁ Γλυκῆς ἐθεώρησε τότε σκόπιμον νὰ ἔχη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του, διὰ κάθε ἐνδεχόμενον, ἓνα Τουρκόπαιδα, ὅστις καὶ διητᾶτο ὡς ἐὰν ἦτο μέλος τῆς οἰκογενείας. Καὶ ἐπειδὴ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἀλλὰ καὶ βραδύτερον καὶ δὴ μέχρι πρὸ τριετίας—ὅτε διὰ νόμου τοῦ Κεμάλ Πασσᾶ ἐπεβλήθησαν—τὰ ἐπωνύμια δὲν ἦσαν ἐν χρήσει παρὰ τοῖς Τούρκοις, τὸν Μουσταφᾶν, τὸν ἔμπιστον ὑπηρέτην τοῦ ἄρχοντος Γλυκῆ, ἀσφαλῶς οἱ σύγχρονοὶ του θὰ ἐπωνόμαζον Μουσταφᾶν τοῦ Γλυκῆ. Ἦτο δὲ

²⁹) ταῦτα ἐδόθησαν ὡς ἀντάλλαγμα τοῦ σπιτιοῦ τῆς Τύροβας (ἐπιστολ. ἀρ. 2) ἀνήκοντος, ὡς φαίνεται, τῷ Μουσταφᾶ.

ἄλλως τε, ὄχι ἀσύνηθες φαινόμενον ἐν Ἰωαννίνοις, οἱ εἰς τὰ ἀρχοντικά ὑπηρετοῦντες³⁰ νὰ προσλαμβάνουν τὰ ἐπώνυμα τῶν Κυρίων των. Κατὰ τοιοῦτον προφανῶς τρόπον—καὶ δὲν ὑφίσταται καθ' ἡμᾶς οὐδεμία περὶ τούτου ἀμφιβολία—παρέμεινεν εἰς τὸν νεαρὸν Μουσταφᾶν καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Λεοντάρη, τὸ ἐπώνυμον τοῦ Γλυκῆ, ὅπερ καὶ μετεδόθη εἰς τοὺς ἐπιγόνους του καὶ ἐντεῦθεν ἀναμφισβητήτως ἔσχε τὴν προέλευσιν ἢ παρὰ τοῦ ἡμετ. Ἀραβαντινοῦ υἱοθετηθεῖσα παράδοσις ὅτι δῆθεν κάποιος ἀπὸ τούτους Γλυκεῖς εἶχεν ἐξισλαμισθῆ ἵνα διατηρήσῃ τὸ τιμᾶριον τῆς οἰκογενείας, ὃ ἐστὶ μερικὰ ἀμπελοχώραφα!!

* *

Τὰ ὑπὸ τοῦ Ἀραβαντινοῦ μεταδοθέντα ἡμῖν, ἀνετρέψαμεν ἄρδην διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 6 ὑποσημειώσεως³¹. Ἀλλ' ἐπειδὴ τότε ἐξεφράσαμεν ποιάν τινα ἀμφιβολίαν—δεδομένου ὅτι αἱ παραδόσεις δὲν ἐγεννήθησαν εἰκῆ καὶ ὡς ἔτυχε, ἀλλά, καίπερ διωγκωμένοι ἀπὸ τὴν γόνιμον λαϊκὴν φαντασίαν, ἐγκλείουν ἔστω καὶ κόκκον τινὰ ἀληθείας,—μὴ τυχὸν εἶχε λάθει χώραν ἐξισλαμισμός τις πρὸ τοῦ 1600, ἤδη, ὅτε πλήρως διελευκάνθη τὸ σκοτεινὸν τοῦτο σημεῖον, ἐξηγοῦμεν διατὶ ὁ Μεχμέτ Ἐφένδης—ἐν γνώσει προφανῶς τοῦ ὅτι ὁ προπάτωρ του ἦτο ὑπηρέτης καὶ οὐχὶ μέλος τῆς οἰκογενείας τῶν Γλυκῆδων «ἠρνεῖτο»³² τὴν ὑπόστασιν τῆς οὕτω—τῆς ἐξ ἄρρενος δηλονότι—καταγωγῆς τοῦ πάππου του καὶ μετέπλαττε τὴν συγγένειαν καὶ καταγωγὴν ἐξ ἑνὸς θήλεος, λέγων ὅτι ὁ προπάππος του εἶχεν

30) καὶ οὐ μόνον οἱ Τοῦρκοι ἀλλὰ καὶ οἱ Χριστιανοὶ ὑπηρεταὶ καὶ ὑπάλληλοι προσελάμβανον τὰ ἐπώνυμα τῶν Κυρίων των. Ἡμεῖς αὐτοὶ ἐνθυμούμεθα ὅτι εἰς τὸ γειτονικὸν τοῦ σπιτιοῦ μας ἀρχοντικὸν τοῦ Γεωργίου Ζωΐδη ὑπηρετεῖ ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν κάποιος Χρῆστος, ὃν ὄλοι ἐπωνόμαζον ὁ Χρῆστος τοῦ Ζωΐδη. Καὶ ὁ ἐκλεκτὸς συνεργάτης τῶν Ἑπαιρωτικῶν Χρονικῶν, παλαιὸς ἡμῶν Καθηγητὴς καὶ πολῦτιμος ἤδη φίλος κ. Φ. Σαγκούνης μᾶς ἀνέφερεν ἀνάλογον παράδειγμα. Καὶ ὁ πατὴρ τοῦ ἐγκρίτου δικηγόρου καὶ φιλάτου κ. Ν. Π. Καζαντζῆ, τὸ ἐπώνυμον προσέλαβεν ἀπὸ τὴν οἰκογένειαν τοῦ μακαρίτου Κωστάκη Καζαντζῆ, παρ' ἧ εἶχεν ὑπηρετήσει ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ὡς ὑπάλληλος τοῦ ἐμπορικοῦ καταστήματός των. Καὶ ἐν Παλαιστίνῃ, ὡς μᾶς ἐβεβαίωσε, ὁ ἐνταῦθα ἐφημερεύων ἀρχιμ. κ. Κελάδης, πρὸ τοῦ Εὐρωπ. Πολέμου, ἀπασαι αἱ ἑλληνικαὶ Μοναὶ προσελάμβανον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν των, ὑπὸ τύπον φυλάκων καὶ φρουρῶν, Μουσουλμάνους ἐκ τῶν ἐγγύς χωρίων, οἱ ὅποιοι ἦσαν γνωστοὶ μὲ τὸ ὄνομα τῆς Μονῆς, παρ' ἧ ὑπηρετοῦν ὡς π. χ. ὁ Ἱμπραήμ τῆς Βηθλεέμ, ὁ Ἀμπατ τοῦ Σταυροῦ κ.λ.π.

31) Ἑπ. Χρον: τ. Γ'. σελ. 5.

32) ἡ μεταξὺ εἰσαγωγικῶν περιόδος ἐλήφθη ἀπὸ τὴν Χρονογραφίαν τοῦ Ἀραβαντινοῦ, τόμ. Β' σελ. 263, ὑποσημ.

ἀρπάξει κατὰ τὸ 1440 κόρην τινὰ τῆς ἀρχοντικῆς οἰκογενείας Γλυκῆς.

Ἄλλὰ πλὴν τούτου καὶ ὁ σύγχρονος ἡμῶν Βεχὴπ Πασσᾶς, ἀπόγονος τοῦ ῥηθέντος Μεχμέτ Ἐφένδη, ὁ γνωστὸς ὑπερασπιστὴς τοῦ Μπιζανίου κατὰ τὸ 1912—13, δὲν παραδέχεται τὴν ἐξ ἀρρενογονίας καταγωγὴν ἀπὸ τοὺς Γλυκεῖς³³.

* *

Καὶ λογιζόμεθα εὐτυχεῖς διότι μᾶς δίδεται ἡ εὐκαιρία νὰ ἀποκαθάρσωμεν τὴν κηλίδα ἣν ἡ παράδοσις ἀδίκως ἐνεκόλαψε καὶ νὰ ἀποκαταστήσωμεν πλήρως τὴν τιμὴν τῆς ἐπιφανοῦς ταύτης Ἑπειρωτικῆς Οἰκογενείας, ἣτις, καίτοι πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως, ὡς μαρτυροῦν αἱ ἐπιστολαί, ἐταλαιπωρεῖτο ἀπὸ τοὺς τυραννικοὺς κατακτητάς, ἐν τούτοις ὅμως, ἔχουσα θαυτάτα ἐρριζωμένας τὰς θρησκευτικὰς πεποιθήσεις, δὲν ἔκυπτε τὸν αὐχένα, δὲν ἐλιποψύχει, ἀλλὰ καρτερικῶς ὑπέμενε τὰς δοκιμασίας, ἐπικαλουμένη διαρκῶς τὴν ἀντίληψιν τῆς Θείας Προνοίας τῆς οἰκογενείας, λέγομεν, τῶν Γλυκῶν, οἱ ὅποιοι εἰς φιλικωτάτας διετέλουν σχέσεις³⁴ μὲ τὸν πεντάκις ἐπὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἀναρρηθέντα Πατριάρχην Διονύσιον τὸν Μουσελίμην καὶ ἐπὶ ΔΙΑΚΟΣΙΑ ὀλόκληρα χρόνια ἐν Βενετία—μοναδικὸν παράδειγμα ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν Ἑλληνικῶν Κοινοτήτων τοῦ ἔξωτερικοῦ—διετήρησαν ἀκμαιοτάτας τὰς τε ἐθνικὰς καὶ θρησκευτικὰς τῶν παραδόσεις καὶ διὰ τοῦ τηλαυγοῦς φάρου—τῆς τυπογραφίας τῶν—διασκεδάσαντες τὴν ἀγλὴν τῆς ἀμαθείας ποῦ ἐπεσκίαζε τὸ Δουλον Γένος προῦκάλεσαν τὴν ἀφύπνισιν τοῦ ληθαργοῦντος ἐθνικοῦ αἰσθήματος καὶ παρεσκεύασαν τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλληνικῆς Φυλῆς.

Ἀπὸ μίαν τοιαύτην, ἄλλως τε, ὑποδειγματικὴν Ἑλληνικὴν Οἰκογένειαν, ἦτο ἀδύνατον νὰ προέλθῃ ἐν μέλος μὲ τοιαύτην μικροψυχίαν, μὲ τοσαύτην ἠθικὴν πώρωσιν, μὲ τηλικαύτην τέλος χαμερπῆ συμφεροντολογία, ὥστε νὰ ἀπεμπολήσῃ θρησκείαν, ἐθνισμόν, παραδόσεις, τὰ πάντα, ἀντὶ τοῦ Βιβλικοῦ πινακίου φακῆς!!

33) ὡς ὁ ἴδιος ἔχει δηλώσει κάποτε εἰς τὸν φίλον κ. Β. Πυρρινέλλαν.

34) ὄρα ἐπιστ. 24.